

2/221. 159

Johanni Sureso
L. M. A. M.

Donarium E. Golphi
Blanchovik kal.

Le Mellinelayen
utg. of Schleyer, Lund
1844, fört. sid. I-V.

April

1601

Seösan Åttio år från Sigsäcks
och wälbeständiga Hans Driessons
till et tafsielles taln

köpt år 1800. 1802

J. Bengtson

och af honom förärad
till Upsala Acad. Bibliotek
och köpt år 1843.

af Johan Driess.

Johans af 1602

1602

Stalckholm

No 49.

Ytter författning
öfver den för Kyrkans
Skrifters af Wirtz

5 Julij. 1602

Denne handskrift är i anseende
till den här beifintliga utgå-
fvan af Uplandskyrkan be-
gynnad för det år 1824 ut-
gaf en edition af samma
Handskrift. s. VII, VIII.

C. G. H. H. H.

Upsala Univ. Bibliotek

B

49

Hap lagh skal man land bygge.
for þan skuld. wære. ap lagh at
lande þa gate angum booz fœri. for þy at
lagh swæt. forst af gupy ok swa af þo
munge warom. maþ samþykta wælborna
mannom ok allan almoghanom. ath go
þa man nyta þerra spæke. ok wrangwisa
man næfse. till listapilla. till þæmmis
hwar æft þy som bructh æru till. for þy
ath swa som þæt ær almofa ath hialpa
gopom mannom till heþ. ok wit. swa
ær ok þæt ath næfca illgæmmige man
nom ok wrangwisom. swa som blant
apla fruct wæro. nællær. þittilla. ok
þorn. man skal þem wy taka ok borth
basta. ath the vin gæi ap þe gopa fruct

siwa skal man ok nafsa' ilgarmuge mannom ok
wringvisom. at þe vinga áy gopa mannom
Som mástáren sigt. Ywa som agha löse
lew: ok lagha. þan hefílos þor. **L**up gi
wi ath wi matom hár svo líwa us lagha. ath
wi matom alla hmarika hawa. ok us war
iámpkrístan svo um ga. ath wi maghom all
hmarikas nap: faa. **A O E Z**

Har byria's halsinga' landa' laghbook. ok
haw: n sik. vn . balkr. kyrkio balkr. ko
nungsbalkr. arfher' balkr. manhálgras
balkr. þorpá' balkr. wuf: bo balkr. þingma
la' balkr

Dar þyrns kyrku bálkr. ok talias i
hannum flokkir. **xxi.**

- i** Om kyrku þýgning
- ii** Om kyrku bool ok hws
- iii** Om kyrku gærp
- iiii** Om kyrku wigning
- v** Om kyrku prest
- vi** Om klokkara. ok klokkor
- vii** Om tuund.
- viii** Om sialamassur
- ix** **lii.** Om hiona wigning ok uilezn
- x** Om offar
- xi.** Om barna bástning
- xii** Om sukkamanz repkeap
- xiii** Om massu fal ok forbup
- xiiii** Om siala gifp ok testament
- xv** Om halghatagha bruch

xxv Vm yionalagh
xxvi Vm hoor ok fransemis qual C shatagh
xxvii Vm banz maal ok skrypta bruch ok haer
xxviii Vm byrkuu garpa
xxix Vm biskops sak n menepum
xxx Vm brut mallom prast ok lekmanz
xxxi Vm fry unz guez libama

3
Krist skulu allir kristnir troa
at han er gup. ok eru gupir
flectir an han em. Ningu skal
affgupum blota. ok eingin a
lundu. allir a stena troa

Þeir skulu byrkin dyrkja
þeir skulu allir. bapn quirkir ok dýr. komanda
ok faranda n wairalo ok aff. Kristir beoþ
byrkin byggja ok tünd gora. adamir ok
hans symir giorpa tünd fyrst. ok salomon
byrkin. Qu ulha kristnir man krist hup
at halda. ok byrkin af nyu gora. þa skulu
þenda. till biskups fara ok sokna þrist fra
mir. sik hawa. ok aff byscupi loff ach vora
at þe byrkin byggja mogha. Biscup a emp
na þera skupa. ok loff till giwa. Allir kul
gairpa þenda. aki aþtur vonda tali. ok

daghværki afþrjú vighra manna tali þess
 þess nokon ok falli áku. Vota álm forá-
 las. ok sína forá ámmat ok þripia. ok áy-
 meta þr hau falli fiera. vtan hau fal-
 li áku. áku alla. Falli áku áku alla. vo-
 ta. v m. þ. Falli daghværki. væri lagh
 sama. þáta vot liggir til kyrkju bygging
 ok sóba kyrkju væriántar þr som lagh

Du á kyrkju bygghd. þa n þáru
 skal kyrkju bool hawa. þr þrátt.
 skal a byggja. þr skal fult ok fralt
 wára fora allom wtsþydom sínu vþ
 sala þr þonungi. Þws a kyrkju vo-
 le hvaria skulu byggias sí gamal sí-
 váno hawé wátt. Dela þe þr v m.
 þa skoti þr n þrátt. ok á þóndi aft-
 afþr sókmí áru námpdi. mþ provastu

nu. Aþti þy skal ok byggja's som þe sig
 ia' som aff aprum soknum eru namdir
Falli. sokn sýan bygning. hote biscopi
 u' mif. ok þraði ena mif. falli enka man
 hote ~~acha~~ alm foræ dæwarki. ok foræ
 annat. ok þrupia. ok byggja' sýan. Byg
 gi' aþ sýan. þa hote swa mybit enka ma
 som sokn al. Sýan þraðens huus eru
 wal bom. þa skal þraði at þ husum ge
 ma' at þe aþ aff wanrost forðarwas
 ok boæ laca at husum. ok þer foræ goða
 ok alt þat þan ma þem boæ ok batra.
 goða' þat a sin eghian kost. þa an þu
 sin þurwa' mykþu bonap wif. þa sku
 lu þond' bonap till foræ. ok kost foræ
 halca. ok husum wif byggja'. Nu kan
 hus mif' falla aff þraðens wanrost?

þa a þrásti þeim wý þoa' a sin kost. ok bota
þre nír. u. búscup. ok ena sóknamaunum. Si
gna þónd: ath husin áru forðarwáþ aff wan
rókt. ok þrásti nekr. þa skupy þ. ii. þrásta
ok. ii. þóndar aff aþr sóknun ~~abn~~. hwat
husin áru forðarwáþ aff wanrókt állir aþ

Du skal byrkun skrup hawa. þ. árum.
maílu klápn. kálkír ok corþorale. ok
týpa þókr állir. Ángin þrásti ma ok þókr
þýpa. állir scíwa' lata. utan síns búscups ok
loff. állir þrofatta. ok sóknamauna gopwól
na. ok skal byrkun þlökkur hawa. forá þy
ath þe scálu sóku till týpar kalla. .iiii.

Du þorwa' þónd: byrkun wígha' lata
at réttum búscups fátþum. þa
aghu þónd: kost forá búscupn haldá állir
gíwól búscupn tolf nír. ah þónd: áru flera

þ. iii. moe dímert þa þónd
þ. on. þ. ii. þ. iii. þ. iv.

an xxx. hwat biskup: hald: wil. Hiru hōnd: fēdra an xxx. þa gwi biskupi. viii. bot nū

Du ar birkui wigg. þa kōmb: þræst
 ok till hanna beþas. þt mon rat wa
 ra at tagha þan som allom a sainb: . Qu
 kan ay tokn win þræst saina. þa tabi þan.
 biskup: wil þem vma. Qu ar þan þræst ta
 km. bapa m; biskups wihar. ok tokna man
 na. þa agha hōnd: byrkui sine ok skrup ti
 hānd: þræsti saina. Ok þræst blokbari. Swa
 mykit gooz þræst fora sik take a birkui be
 la. swa mykit skal han lata aftr sik wair
 i allom lotoz *mmū*. ok þ. hwat han skalz
 wip þe byrkui *quikar allu doþe*.

Qaw: han gooz aflat aff sama birkui.
 þa tabi halft byrkui. ok halft þræstir. allu
 hans arw: þa gald guldin airu. | vi

Du skal ok þau till klokkara takas som
 vapum a sembr þræsti ok soka. sambr
 þem aþ a. taki þau klokkara som legho gi
 wæ. þatta ar ok klokkara vættir. halw: þa
 d: boorn. ok leff ok leefs swl. aff ywæru
 þm þræsti go: born ok quka' tundo. þ: aa
 þan siæw: at uilum saman taka. ællr þe
 þræsta go: mala ok giptur æru. giwi klok
 u þæmningæ. ar ogipte giwi een þæmning
 klokir ær seylough: at gotha byrkiu serup
 ok þræst hænta' utan soke. æn þræst ær
 aþ hema. **R**ingv narur þau klokku. æi
 þi: klokir til. su till tipac giwi þan klok
 een alm. **G**yti þan klokku. giæl
 di þana æt. **F**ær aff seka liggi ogild: lot
 na vand a klokku. þa skal þem wim þe þm
 nadagha byrkiu værumdum til signa'.

raha þe aþ vötr aa. ok vristi blokku. þa
 gialdi þe hana aþtr. sigly ai blokkare till
 þa gialda han hana aþtr

R

¶

Roorn tünd ok all annor abur tünd gþrað
 Rafftr þy gamul sipvænna haww wærit
 ok skiftis sama lund. Dela þe um. þa wi
 ti þz li minnūga man aff aprum sobnū
 ok li prætr huru þz haww wærit. Quik tünd
 allir smormala. þe aa prætr ensamin. ok
 swa aff fuglum. ok dyru. ok smafiscum
 allum. bogly aff algha ok biorna hwarum
 Biscupz taki hwan þv lax. silcāpūd swa
 af siat ok graskennū. ok prætr taki halft
 wyl byrkui. **¶**

*þy end
 bogly*

D

Qu a prætr hawa forā tipatriop. ok la
 ghyrtap. þom. ahir. ix. lewa broþ. ix
 miki smoz allir þerra wætr. þz forā ar þst

lyren

skyldungly slyha þre hialu mástir. ena ath li
ke uty fárp. Andra um slynda dagh. ok þre
ia. um manaka moot. Vil han mástu haf
wa um iaulinga mota. gifwi þráta fura

Hora hiona wigning. ok **C**alna
mlezu. þá átti giwi þráta þre alna
átti barn n alna. ok þre nír snoz. ok þre
lewa broþ at muusu. þráta skal þem lúð

Hora offi mala átt vondauska
garpi. n alur. ok skal þráta mat
skot hafwa. in. um art. hwart swa got
som lew broþ ok mark snoz. swa manga
stapi vonda haw boskap. gora swa fult som
han þe hialur sat. hwat vonda líwz átti huf
fir. ok hwart vondaus vary som guz liba
ma taki. þa offi en þemning. Hiona
mala. hwar leghadraugi n alur. Legha ku

halla bost
ap:

na halwa andri alin **xxx. #1.**

Har varu heyr. ok faar ay kustum. ok
 wald: praesti. ja vata yan ena mark
 biskup. ok tva mark barns sap. **Þ**egge
 karl ok karling ensamu. ok fosa pe varu
 for an is heyr daz. doyi pat sap: allir mofz
 for py. at pe hafu angu apurum till sigthia
 þz ryfs ay hionarlagh for gupluulagh. swa
 wair lagh u allom noþfallum. for an vary
 heyr daz

hedi
6221

Du kan vonda slukir liggia: allir annat
 folk u hans garpi. ja skal yan praesti
 vefskap faa vapi till kyrkui ok fix. antiggia
 miz halt allir vat. doz þt folk skrifta loit. ja
 vata praesti. u. allir biskup. ok. i. vonda
 arfwim. far ay praesti bup ok vefskap. ja
 vata vonda samatley. **D**u a praesti us at

Wokan
Bonde

ke v

wigha. Liggir lík. in. náttar owíkt. hwar þ
 nema liggir. allr a wighwalle. ok fær þ
 bu. ok hafvz ay forfal. bóta in markr.
 swa bóta ok bonda vni þrátt. faar ay rep
 skap ok skiftis som fór ar fact. Grannar
 ok nagraunnar skulu lík till iorpa fóra. at
 ráttum kyrkum uágh. hwar sum bu
 faar. ok will ay lík till iorpa fóra. bóta in
 óra. þem taki þe som lík hlgha. hlgha ok
 lík man wari þot ángin at. **. x m.**

Gór þrátt máttu fall at stiltum ráttu bó
 ta þe nír búskyni. Hári þrátt n ók
 man aff tyrum. man allr kona. ok byup
 han rátt fóre lík. ok nústár þe kyrkum. ok
 kót áttu. bóta þrátt. in. markr. n búskyni
 ok ena bontenom **. x m.**

Estameint gífs. hwar áttu synu vilha

Valke

aff þy gooz han aflæt hafwe aff gam
 bla byrþ þomur ma han ey mera gwa
 an xvi. dy. hwardi ioy allie looz aā vā
 aruunga' gopulha. signa' arungi ia wi
 þy þa wari þy gilt. witi tve minnuuga
 man þat aa hwards þera wagna' hwat
 som gamalt ar allie aflung. þe lotlofir aen
 ok bapir signa' ia wif. **H**āra tve hwan
 waghin. þa aghi þān wizdþ hadum mal
 lum hawz. ar ammar ueghin. iy. ok ammar
 een. þa aa þān wizdþ þe folgha. Lagha
 graff witi þy. n. lotlofir mēn nyz þā. swa
 ok an minna' ar. **G**woz heu mera an
 lagha graff. wari þy faste wif som wif
 biþ ammar. an þy ar ioy. ok witi an
 þy ar lozora' swa som lagh aen wim all
 ammar maal. **o o o o o o**

wal þ
 ar þit
 .kr.
 ay rep
 nwar
 .at
 um buy
 te un
 gha ok
 n.
 vati be
 r noce
 byup
 i. ok
 saup
 vilha

ry

Fora enfalt hoor. vota. m. mark. for
 twafalt hoor. vota vi mark. Go:
 man bapri fransenns spial. ok gizeuelagh
 spial ok hoor alt us enna kana. vota map:
 vilapri. x. nif. ok kuna wari saklos ath votu
 ok fasti bapri man ok kuna. passu boot a vil
 cup: hafwa. alle wari sik us tolf manna epa
 L ywar man fastz at hoor malum. pa vota
 y nif malzatta. ok n. b. ok n. allu manni an
 yan fastz at epa. faste man sik kuna. faste
 us. m. fastum a manzms wagna. ok m.
 a kuna waghna. pa aa jstir y lusa wu
 pre sunatagha. y bykui corum at pe vi
 ghias wilu. bonib: nokon pan y hiona
 lagh qual. pa a jstir pem ay samant wi
 ghia. y skall jstir leta us witz manni
 damis y hionalagh fast ok fult. pa vota

man

bat
 ap

valke

þan vi. mē þs qualda til þraskiptis. **L**bil
 ias þe hioon at. þa bota luskun þwart
 þe marke. an þe walca bapin seilnāþ. val
 d: annat þera. þa bota s̄t biskupi vi mē
 þwar fallunga fa' þar aa fallunga fa' *fastingge*
 bota þe marke til þraskiptis. **G**ifw: man
 kuma sinna sak for hoor. allr kuma man
 num synu. allr þfasti gifw: antiglya
 manni allr quue sak fora hoor. allr frā
 zennis spāl. þa wari s̄t m: x̄n. māna
 epe. falz at epe. þa bota ok wond: skryt
 ganga. an kona bota angti. utā taki
 skrift som for ar sakt. **G**er þfasti man sa
 kan fram um lagh an. þa gifw: wt
 fa' s̄t han took. ok bota um: oz i þyrnig
 þwan. þa han far m: rāttom sakum. þa
 aa han fylgha aff leudz mānu hafwa

fastingge

---

fx

for
Ger
 lagh
 nāþ
 bonu
 a vil
 a epa
 a bota
 amū an
 fāsta
 ok m.
 um
 þe vi
 hiona
 tit wi
 mū
 ota

Du gífur þfaltir bonda sak for hálghataðr brútr. allir han hafur
brúttir skypapan fastadaghy. allir skriptapán
man wáira. i. byrkui gangin. allir aat brútr
i. skipt. allir samwáru hafwit m; banfátr
tum mámm. wáir sik m; x n mámm epe
allir bóta m. márrir bísk. Þwarghim aa
bísk lánzmann laghy allir þámminga hawa
vran han hafwi ráttán malzeghanda
fora sik. allir twegia mámmá witrna; þe
aghy witrni bára. ok ay swária. ok ay
bóta. hwat laghim fálls allir ay. **127.**

Du bárrás man wim hálghum daghy
þwa at blátt ár. allir blóþukt. bóta
bískupr. m. márrir. allir dylt m; x n má
na epe. árú árú witrna til. árú vóttm til
þa hawri þán wírozp skapa hawri fan

get miz twem wotnom. ok x m manna
 epe. ok komba har tom i. x vi x i pypung
 hön. **D**ray man annan wim soßnan tagh
 vota' vifke m. nif. **D**ray om halghan tagh
 vota' siæ marke. **D**ray twe alle flera en
 man. vota' alla ena vot. **S**lar man vigh
 pan klark som krona haw. vota' byfku
 pi siæ nif fora' banz malit. **D**ray man
 klark om soßnan tagh vota' x nif. **D**ra
 y um halghan tagh men klark vota' x nif
 nif byfku. **D**ray man nokor tman siæ
 ge' aldi' vota' byfku vi nif. swa ok en
 vonda' dray' hustru sinna. alle hustru bon
Du ar' ly' var a byfku || da' sin **xviii**
Dgari. pa a yfæti' soßna' syn til
 nashypna' swa mangr' is agha' vota' m.
 nifke alle. syna' man skulu swaria' hwe

þz till var. **S**hal man aff aþz i kyrkui al
 þz kyrkui garpi. þa ma hwar þz sin þuif
 taka. aþz hwar þan þz frþ maþan þan
 byet geen sama kyrkui. ob bota biskupi
 m. mþ for bytan kyrkui frþ **¶**

Im meen epe. hwar þz aþz høgghu
 allr laghu. hwar man bota biskupi
 m. mþ for hwan þan ep atgange ep war
 þz. hwar þan aþz þannunga. þa bota ep
 rikia. ob gangi allr undi skript. Gangr
 dwozmaghu ep. þan minna ar an þam
 þan ara. allr skriptajz man þan oletar
 ar i kyrkui. þan epz doims ogildz. Gan
 gr man twa epa wun een dagh. þa a
 þan epz ogildz wara. senar mer gangin
 war. Doims epz wu aff laghmann.
 þa aghr banta wald at wapha sik un

De sijn lantz boec. ok stanta ja maal u
 quairstapen. se till wapning ar wt roont
Wel han hwardi wape alic dome stan
 ta. ja ma yfaste han af kyrku sactia. **S**an
 god pan man u kyrku sijn laghlike ar aff
 sactie. ok gods massu fall. vota in uik foer
 eth ok ammat. ok sijn for priya. ay warpe
 se boot meca. **S**tand man uta tagh ok ar
 ok wil ay rat goda. ja ma han i van sa
 tias. wil han ay an ja rat goda ok nape
 sebia inman tagh ok ar. ja a konugi till
 sigtiat. ok konugi aghe ywor hant u swaie
 vatta. ok utan kyrkio gace a han liggia
 foer bryp sijn. ok arwo skypta boe hans. **D**e
 nuw laghmapr nokon fallen wnde skryt.
 ok domis pan sijn sijn warpe u vattain
 dom. ja fae hwar se aci han taekt haw

ok malzeghantái wáin sakloz. ok laghmaná
 bátra dom sin ath. m. údr. eua kon. ok eua
 búsk. ok eua son dómpté war for domulla

Du byrti blarké wip **¶** sinu **¶¶**.
 lekman. hwar brutum þt háizt áttu
 þa kiarí bonta' for kyrkumna formanni. þu
 búskups dom hawz. byrti ok lekman wip
 blark. þa kiaré þ a þunga. lekman a ha
 num þ rat gjeia' uz lagha. álli laghabo
 tuny. áftir laghmanz dom. Byrti kyrkú
 na' þron a annat folk. álli annat folk
 till þeiz. þ ándis áftir lauzlaghú. swa
 ok álli iorþa delir. ok iorþa aweiþé áptir
 laghmanz dom. **E**. hwar bonta' fjar áy
 rat. þa kiará sik fora' konúga sinom **¶¶¶**

Dú aghu þe i. guz firþi wáiz. ok
 þe hálgha' kyrkum. þ guz líkamá

140
folghæ. hwar þe byr wip annan. þe ær
sua gælc sum þe waræ giorth i salwa byr
kunnæ. wipins till hans brut sin us læz
laghum. hwar som stætz till æt teka
guz likama. siþæn hanu ær forbupit bo
tæ. m. nif. laghan bondæ æff garpi. oþ
æt rætom kurbu wægh sinu far. till kurbu
wiliantæ fara. þa ær han i fullum
byrku fripi. swa oþ hem farænda

*Kurbu valkæ lyktað swa. gup gwi oþ
allum ymmirki æt fa. A. O. R. 21*

warþz þz früz beutin. i. garki ba
· a. botas. vi. m̄r. i. þzkiung hwaru
maillum fins garþz ok kirkungarþz þa bo
tas þz. m̄r. i. hwaru þzkiung ok er han
a kirkun wagh ratum far han sanr. i. þz
kungarþz lib. botas biskupa. x. m̄r. ok. x.
m̄r. kumungi. i. kirkungarþi. xviii. m̄r. i. kir
kun doz. xl. m̄r. vii. fortkar. heyr. m̄r. i.
sangus doz. c. m̄r. i. sanghusi tu hundra
þa. m̄r. up. a. altara þz. hundraþa m̄r.
en han ber fore sik kalle allr kore that
ta fridbrut takir kumugi fore ansak sine
ok biskup. vi. m̄r. fore wylet spæll. þatta
gaff kumungi biskupi aff kirkufriþi. i.
þresta stufu ok þresta garki. ok maillum
þstgarþ. ok kirkungarþ warþz man dre
ghin upboghær aff kirkun allr kirkun

ugarki hvort allgöfningis manni þat ha
 list er utan han hawi brútt gær samu
 kirkium allr han se swa þanzattu kirkia
 hawur han wilsaght ok han er indr
 suark dömpdi bota. xxiii. m. taki halft
 kruma ok halft kirkia. of warha bota
 bota axtur lanzlaghjum malfatta ok allu
 mannum utan. i. þasta garði kirkju
 nu mara. for harghra manna hazflu
 sum allr kirkum hawa iartat. hwar
 þar sin kuar marth gida fram hargro
 ok m. þre m. biskup. hwar sum frið
 brytar þar sum biskup unghr altare
 allr kirkium allr kirkungar farghr allr
 blolati flar bota krumum. xx. m.
 ok. xx. m. biskupi for friðbrut ok fara
 mal optu lanzlaghjum. Swa loftas

hælcum fæder gub gwa os hýmurka
bet bæffum wic wipre

6
20

Dat byria's konunge baki. ok talia's

i. hannum flokke **xi**

ii Vm oratta hampdi ok wim konunge

iii Vm hemfotnar **xxxx** **xxx** **v** epzara

iiii Vm quinna' frif. **xxxx** **xxx** **v**

v Vm burku frif ok þings frif

vi Vm hamblau

vii Vm epzans betar **xxx** **xxx** **xxxx**

viii Vm kon' leþung ok skat ok leþungs

ix Vm utrop **xxxx** **xxx** **v** lama'

x Vm warkhald **xxxxxx** **xxx** **xx**

xi Vm konungs ara frif **xxxx** **xxx**

xii Vm skunta' giart ok vpsala' op'

Thætte maall æru konunge eozra
maall wim alt sweriki. þætta ær
þz fœrsta. hwar som hæmþnis æ
amma. ob ammar giorþa gear
þuma. þt skulu. þn. man vi
ta. hwat hældz han hæmþnis æ amma
ob ammar giorþi gearninguma. ællr an
nar skulnaþz cum þera mallom. þætta ær an
nat. hwar sum hæmþnis æ giorþ lagh ob
gangin. ællr lagha till malla. þætta ær þz
þuzia. far man hem ad aprom. een ællr
flera. ob þas wilianda's hanom skaya
giorþa. ællr nabrom n hans gearþi. þz fœr
sta þær i gearþ kumma. sargha. fla till blooz.
dræpa. balta. ællr binda þau saklæz ær. þz
hæwi ællr wutte konunge eozra. ob þær ær
hwar howazman for his. þz læggna's ællr

Uafki

bitughr. ok þerra bo til teftis. Qu þan swa
 wala at þe i garþ boma ok angru seala
 gata gort. utan bypta hns hns. byli m;
 xim mauna eþa. faldz at eþa. bota vi
 markz þyþung hwaru. þy at þe þe hæt
 m; lrtu bot. Qu þan swa wala. at þan fal
 dz som fangit byuþ. warþ þan dragin
 farghæþa. æli draþm innan garþ ok
 gruta stolpa luggi ogildz. Qu þan þan som
 æy ær bondans hon. sebia bondans garþ
 fora owinu spnum i þrangum. þa aghu
 hans aruz an þan draþm warþ bot ta
 ka. ok þu bypa i. frþ sum izeþana a
Qu hætis man lattir i garþi. ok skilia's
 a lattir. an þo at giatz boma þera mel
 lom. þ; ær æy hem tokn. utan þan gan
 gi at þem garþa. ok faar sik waku

spilgha. ok gangi atir till hans ok goz sil
la garp. þz ar hemlokn. Rindir man at
garpa for ovinnu sinu. skuit till hans allir
kaltir. far þan skapa i garpanom stande. þt
ar hemlokn. Gozs landboar hemlokn
sua atly ezeyt byz a hanom sialf. um
antwaggia nuz sayz allir drapum. þa aa
han vapi boo atly skipta ok i friy byria.
Byz ezeyt a amian an a landboar
sialfom. þa a þan bo at skipta sera epzo
rit ar brutt a. ok þan byria i friy sunn
lospuna aa *Haroo oo oo Tu*

*Quinaa
fai d*
Take man kona nuz wald amars
þin afyn. antwaggia a hannu allir
a hanom. ar þz sua nar wagh allir by. at
hoxa ma. oþ ok a kallan. witi þt un.
man. hwat þz ar sant wim. Take ma

konu nuz wald

kumu us wald. ok wapr han takin a far
 sko' gairing. ok witna' swa xii. man. þa a
 han wadi swapr dāmas. **T**akr ma komi
 us wald ok drapr hon han i þv. ok wit
 na' swa xii. man ligra' ogildr. **T**akr mā
 komi us wald ok rymar aff landi us
 heima. ok wapr laghwman till wals
 guunggr. þa a han aldr sir þa. for an
 komma' gittaman þvz for hanom **iii**

Sitar man a þvku wagh. allr a þing
 wagh fore manne. ok drapr han. sar
 ghr allr blouita' slar. han hawz brutit
 konugt ezore. kombr ay drap sar allr
 blouita' þarra mallom. þa ar hot us an
 gu bot. skal þem a. a þvku wagh allr
 þing wagh. ok ay aff langa' awund. vta'
 aff brapu' gairingū. þar ar ay konugt

epzora brutt. fara man fra byrkiu allir þin
gi ok fara till sin wim. allir þainnuge oðl. allir
annan staj. ok ay gensta hem. latz fara
þem forlati ok fa skapa. þz ar ay brutt epz
ora byrkiu firz allir þingz firz .v.

Taki man annan ok lafz till stok ok
huggi af handi. allir forir. þz ar ko
nunge epzora brutt. wtan þt kona n
waghuar skifita. Goz kuma allir owormaghi
þylikar gairnungi. bota m; laghabotum. ay
ma bona allir owormaghi firz þy .vi.

Halla maal aru konunge epzora. ok al
diz haghsta harrama. i. swerka. ywan
som þz byti a mot. þan hawz alla þy for
giort. þy som þan a owan aa iorþanna
ok swa mangir som þz aru. ok swa landz
uist. ok viltughi laggras wim alt rikt.

ok alda i friþ at koma. for en þan vif þora
 þanom som þan vif þora. **R**u ma angr
 annars for guda. þy þapur þora. ok þy þy
 þapur. ok en vif þora. ok angr an
 nars for guda. **S**eytis allir þora loti þora
 aff som saklofir aru. ok taki þwar sm lut
 sinn þan aa i lunnun i ezous vattunum
 aal annur maal andas apti þalþinga la
 ghun. þaus luttir som brutliki ar seytas
 þvan i þy þyndar. en luth taki malzegha
 þon. amann þon. ok þvifa allir man. **P**aghe
 þan vif þora þanom som þan vif þora
 allir þas arþva. þa aa þon þanom gvi
 friþ. ok þora ok u friþ vif þon. **N**z þl nif
 þyfling stand þan þva. angra þora. **H**uat
 þan brutt þafvz. allir þvif mapan þan
 viltughe ar. þora þat aftir þalþing laghu

sijn han i sijn kombe. Tja thassa' nampd
 skal nampnes. pa skulu þar bapz wif wa'
 ra. ok ia wifz sijnar þrændi ok swaranna'
 ok þar nampnes a þe nampd sum þz bapz.
 sijnar ia wifz. þan þe þu waria. han ar
 warþz. þu ar ok fallin þz falla. nuz synoni
 eþa. þassa' nampdur agha gæra's fora. k.
 ara þa han þingtar i halsingia' landi a.
 konūge vagna. ok þassa' nampd skal gæra's
 af sama' skiplaghi sū gærmūgū ar giorp
 n. wil þassa' nampd hwar'ti waria' allr þal
 la. þa bota' hwar þera' laghi slittit sū aff gā
 gr. ok þan wari saklos sū till byutz. ok nāþ
 m apra' i sauma' stap. **W**il annar namp
 na ok annar ar. þa nampm konūge man
 fora' þan som ar wil nampnes. ok þan þe þal
 'a wilia. þera' nampd staus. hwar sum

Konūge

byltughe warp swor han hawz manax
 dagh at leta sik n frup allē ryma. hwær
 som han husp swor þā dagh bota m. mīr til
 þrālkeftis for a ena naat. allē wair sik n;
 xun þagna epe. husar han fiera natti. bo
 ta xl mīr. Allē rax haktre yalkwre nainp
 hwat hon wil haldē waira allē fallar pe
 sum pe sigha bapē ra wipē. Hwar si byl
 tughan man husar allē hemar man þā
 dagh hanū ar laghe til þas han ryma
 ma skal. wair tablez for a konūge

Swa skal konūge skattē **¶**
 goras i angmanna lande. ok i
 maþalpapa. hwar som a til en of heilt
 msker. ok ar han re ara gamal. allē kumi
 at taknum arswi. þe gora twe ett twa
 lyt skm. ok v. mīr i lairapra. aff ywaira

konung

Skipi forá leþungslama. J. vma ok i byg-
ja. ok allom þem þá byggja norðan forá
tu blaðkornu sem aff hvarrum bugha. ok
áingum leþung annan. utan wæria land
sit hema. **H**war sum falli skat konung-
wa þota þre bot markr. þem taki. k. l. sum
daga x mark lareyt. aff hvarrum skipi.
þara forá skat. ok leþungslama. hwar
sum falli leþungslama. þota þre bot mkr
forá þa. swa forá annan. ok swa norð
forá þrupia. falli fiarpug þota x fal
mkr. falli halft þota xx mkr. falli alt þo-
ta xl mkr. þem taki konungr. Gangi le-
þungr ifox haff. allr utt wru espa sund
þa wari saklosir wru leþungslamar. **H**war
su har þort far. i. utrop. allr i landwary.
þryski þan wif. ok þawr ay forfal. þota

vm

pre bot mit. yalke konungi. ok halke skynu
 ti. hæræ þæ ællæ bræmæ. gar skapa a land
 bota xl. mit. ok skiftis som fœr ær takt **ix**

Bændi ok boolfasta man seulu i warp
 satias. ok æy lœka man. fælli man
 bæg warp. bota lû fœra hærbuy. swa
 ok fœra nælia warp. taki slyra man warp
 fœra bygga sma. ok warps man seulu
 i þam warpa. bota vi bott þæ. kan ska
 pa warpa i skyn. utan aff þo. ælli nman
 haf aff landi. bota worpmas. in boot
 mit. ok skapa atti. æn þæn warps æy fan
 gm skapa gærpi. þæn bota ok m. mit
 warp fælli. ok skapa atær æu warpa
 kan. Sata's þer fœr æu hær kuma skif
 tis þa si þy synd. Taku en lut malz
 eghandan. annan slyra man. þyria

Konunge

a sattuare alic. eumae pe hem at osatte
mah. betar þa eftur lauz laghum .A.

Swa ar mat wim konunge ara frif.
þa han ar war marþvab eumnu. þa
ar han i laghwarnapa halsingia. þa ar hæ
frif twinnu x vi oz i valghum vti þing
mellum. an i garvi þz sum han a was
lu-taba halw dyra an bonta. ar waslu
fal i framfarþ. betar vni oz. ok far han
at talu ratta. an bay wasluw falla. i
framfarþ ok atfarþ. betar x vi oz ok wur
þa wasla. Lopp mak at konunge ara
a þingi warþ oþr i huggi takin. allr
swaþ o slipru draeght. spuit i skuti
arf aff strangi loost. xl nlr boot at, ar
wagna spial allr wapa. lxxx nlr boot
at bloplati hundrapæ nlr. aff hug allr

tōp̄z drap þrygundraka m̄r. þanna fr̄va
 h̄an i sater sinu. ok i sama fr̄atum an h̄a
 tōp̄z at hakrom manni uz wighaiz
 vakna. þa h̄abvi forlopt fr̄v̄r synum
 v̄arþz a þeu fr̄v̄r brutu sinu h̄anom h̄yl
 ghuar. þa at þeu bot sinu bondum an h̄en
 an̄r þz v̄ryta fr̄v̄r a manni. þa skal h̄v̄war
 s̄ka v̄ota h̄en take *1000 000 . At.*

Swa agha h̄allungr̄ sino wagh̄a ok
 skuit gōra. v̄v̄r marbak skulu uz
 v̄m skutu mōta. ok 4. i. at̄r̄ f̄ar̄ an
 wagh̄a skal. þeev̄ skulu till h̄ambvingis
 konungz f̄erla h̄ylḡa an i landna unna
 swa sinu gannat̄ ok forit̄ h̄awz wart. an
 norþsluḡz till upurundi. þāpan ok till sil
 langr̄. þāpan till alna. swa till h̄all̄a. swa
 till algh̄a. s̄pan taku augr̄ man v̄v̄r. ok

warpa atz till silangrs. i skuta bery
ar angm fratz. iaimu bondz ualkwar
skuta gery suar i mattu i skyplaghi hwa
ria. **H**war sun skuta gery fallr. hwa
m. oz. bombz noflyn af suno. pa ar an
gm fratz for py pan buy far swa mag
skut wondz konunge paiminga. yawi
angm wald pr siglia nay mota. **fallur**
aru upfala spar sunasta hoggar. hagi
i sundaby. hoghi a noflyghy. nas n
silangt. **Roflyghy** i. spobos raap. kuttu
by. **falla** bya ma angm wudan kronu
na skuta. allr talua. ok ancta pr till
lyggz. **Konunge** balki hetaz swa gup
lati os alla hwarrikis nay: faa ame

sum næst ær ærwi. An ærwa' ceylca' se balt
 wilia' ok balt kunnat' amiat a fapru' ok an
 nat a mospur. **H**war sū kuma fasta. pa
 fāta m. om. fastum. m. a quina' halfw
 ok m. a manna' halfw. pa hūn ær til vitz
 kunnat'. ok ær hālf wip. ær æy swa. pa natwi
 hūn wald nāy. sighth' m. næsta' frāndom si
 nom. pa hūn till vitz kōmbz. gifwe hānna'
 fapur. āllr mopur. āllr bropur. āllr frāndz. āllr
 annoz. nokr. āllr ok hanom wip. āllr iōzōia'
 witi sāt m. fastum hwarra. hwarat' givott
 givott war. **H**war som kuma' fastare' w
 lagulika'. bōta' m. til prāstistis. āllr dyl
 m. .xn. manna' epa'. at han æy wista' at
 þar wara forfall i. Takur sialf fastunna' fa'
 pa bōta' þān sum bar. **H**wilikem mō mā
 takur mot fapurs wilia'. āllr mopurs hwar

þu tók þan till apulz manz. allir læz þu
 læghis. wara missumna kona sakurs allir mo
 þs. ok ánga annara franda. wu sakur allir
 moþur þamma forlata sak sma. gora þz for
 þinga. allir þreku tokn. ok þu þu tók þu þu
 þan árfra lut. dela þz wu. þwat þz war
 þamma forlattu allir ay. þa witi þz xii man
 þu þan manz allir quinna hugþz wanda
 ok wilna ay þe fastning halda. þawa þa þz
 þera foegiozt forninga þz ok þzninga sum
 ruz. ok m; þz n; till þzskittis. þu áir þo
 nu siat þa fastninga stafona. ok áir þu xii
 ara. skilias þz enast at bilcup; wu **n.**

No þan
 þu þan
 þu þan
 þu þan

Du wari þz fastakona sund i byllþu
 þma. þan laghlika war fast. ok þem
 sempda þapū wu. ok þaia swa fasti witu
 tók þa þe konu m; franda skokki sinu. ok

heta þan kona laghtabim. ok æþ raanta
 þim. hwar hona rōwar af haniom sūan
 bota. xl. mē till þrækkistis. Qu þan alth
 wal wara. brupman geen brup fara þar
 skulu u frupy þit fara. ok þar wara. ok
 þar þan fara. mystyrma þem noþoz nūþan
 brup sitar i faldum. warþ þun ram tabi
 æll hwat brutū till hama warþ brutt
 taki halwa bati faldar maþ. ok halwz
 gista maþ. for raunt botis xl. markir ma
 þan hon sittir i faldum. ok lxxx maþan
 hon sittir u brupþankir. ok i aprū brutū
 ær þun halw dyr an amnoz kona warþ
 brupgūm þokkar gōr. wari þit halw hōg
 ra an apru alþupz man. ok aghu hālwe
 sak sūa. æþt lagh u. komþ brup u siang
 mþ bonde smō wān tū þa aa þan for a ha
 na beþa swara oennar. i. i. saka. Hwarþ
 þar

vuy frāma vokka gōpa. þa er him hal
 w dya' an annur kunn þat álþvyn ar. ok
 vuyman halw dya' an apra gāfi. álfrþ
 ok lagha kar. wāia afri þy som þer ar wāt
 vonda' ok hufku hans ok barn þera. hawi
 líkan frþ som sigyas skal i manhegys
 vākenō ¶ .m.

21
Du aíf man huy ok beyes gífad
 maal aff skylum mannom. þa a
gíft maal þān kunn gífra som skyldufr ar till ye
 þes ok till hufku. ok till siang halvora
 till laca ok lyka. ok till lagha þyþuga. ok
 til atz þas han a állr han afwla fa i lozer
 til allan þān rat war lagh áru. ok þān hal
 gha erdr konūge ga. ¶ .i. nāym fapurs ok
 sons ok þas hāl þe bāra lgha anda. ok arf
 wv vonda' állr ; frānda' hufku frānda' smæ.

airwa

airwa baly 10x ob loszora. agyi loszora baym
en 10x agyi pat peva sum airwa . iii.

Gifwz bonda hufku sume hndratage
giff. hyn ma hwarte suka all flyte
guw swa mykjt han wil. gwz han i 10
hyn. pa guw n; fastu ob kullu skialu. gwz
han i loszora. pa guw n; vitnom su lagh
sigha. Swa mykjt bonda haima gwz. swa
mykjt ma hufkuwa bonde smō atē gēw
n; sanu skialu. pāllm giat mogha pe guw
hwat pe aru riki allē fatokari . v.

Du kona hood gora. ob hwarps hyn
laghliba til wunnā. pa yawz hon for
gort moghangeff sume. ob alla py hyn
war gyt ob gwān till . vi.

Drapz man annar. i. siangi n; kona si
na. allē kona apzā i siangi n; bonda

14002

sinom . allr warpa bapm drapm . vndr blop
 a buldr allr blea . falla þem þu man . lig
 gi bapm ogilo . skera þu man þem sum
 drapm aru . þa fallis þan till hundrapæ
 markr tom drap . till þrækkifris . hawr hæ
 ay þainninga at vora . gjalda liif sit for
 drap . rækar bonde hustru sine boort lagh
 takna . ok takr apra i siang m; sik ok kar
 hanna lata ok lykla . þr kallr wtskutz
 stool . vora xl . markr till þrækkifris an þu
 man falla þan . . vii . xxx xxx xxx

giptis þo.
 na i þo.
 bo

Du giptis kona n karlz bo . giptis
 till lagha þrypungr . giptis karl
 i kona bo till twæggia lota . ar þar bar
 na gooz for . þa skal þz forst vndan sky
 tis . ok affmarkias . huru mykit þæt ar
 lipan rapa for barnu . ok barna gooz

Ualki

frandz þe nattu. Ammar a fapz m ok ammar
 a mppm. Hwar sū gisptur forar i giptu
 forra an barna gooz ar wntan skift. bota
 vi markir till praskiftis. forar man owoz
 maghi af arfwi bolla. utan natta fran
 ta wilia. bota xl markir till praskiftis. Qu
 ar barna gooz wntan skift. þa magha
 barn bolagh laggia. m; fapuz allir ok mo
 þur. m; natta franda raap. m; um fastu
 þe skulu wip wate. bapa þa þs samann laghs
 ok swa þa þt skiftis .viii.

Du ar markir twa gisptir. ok ar for un
 dan skift. þa takir an enu markir
 halft wip twa kunar. swa ok an þrar
 aru. ar kona twa gisptir. ok ar for un
 dan skift. þa taki þun þripulg wip twa
 man. swa ok an þe fe aru þrir. Quka

áttar

vayi fast ok moþ þý wáir. rapa pa fo
ra barna ok barna gooz. frándz þe nár
stu. a fapurna ok moþna. kunnu þer
mállum síu dela. rapa pa þán som bati
ban. ok bati wil. till þas þz barnu till vyz
þoma. viti þz þrást þer mz tweni sa
munda maniom sí þem sámbz a. Qu li
fwo fast állr moþ. ok wil áy a gifyto
ganga. pa rapa þz fora barnom ok bar
na gooz mz þem skýlðastar a apu halwo

þoz fast

þoz fapur állr moþ. ok bráfwia sylst
sýþan ástutur lut síu. bára pa átt gifyt
sma till skiftis mz swornu epe at atta fast
fasti þz wip wara at þz givit war. ár
þat forgiort. pa standar þz i lut hans. ár
þz bátra. wair ok hans **H** aw w

D

u a bonde wald aty gifwa yustri

balckar

Omna till þuggia mit. swa ma ok hustru
hanom gifwa. alt þat bonda ok hustru
kopa saman. vaxa iorþ ok lozoda. þz kallir
siangar kop. agha hustru þyppung ok bo
da twa lyti i booldiopyum . . .

Du sumu hon barnloz skilias. taki
þa hwart þera siang afyti ammat
þe valta. uz volta ok howe dyua. kulak
ok a klapa. ok agha hwart þera kirkui
klapa. sin þe valta i allom stybbiom. an
swa till ar. Ufwoz bonda afci hustru si
na. agha halt sin pan valst ar. ok tapul
vtan skista. ok þz han ma fara til wighi
uz an swa till ar. angui annar arfwim
gia a patta brakwif. vtan bonda ok
hustru. patta nu ar sabt a vtan skifu
ta vala. Doz bonda barnloz. ok pan

Sept 1600

bráfw: till airfws till var. hustru sigtur lík
 ni; barn wæra. fopas þz barnit i þem x
 manapa ættr þat bondan dopz air. taki þat
 barn arff. ok orff. þz kalli senape arff. fo
 pas þz senaia. þa ma ay horbarn airfwi
 skifta. hilla þa ættr þz hun hafw: forgiort
 aff þy gozi sum spyt ok seet war. þa bon

Do bonda ok lifw: **¶** dan doozi.
 barn ættr. þa airfw: barn fapz sin
 ok swa mopz sum fapz. air wapi ættr systir
 ok broþz. þa taki systir þyruing wip broþz
 sin. a' huru mang system airu. þa taki a' systir
 þyruing wip broþz. lifw: barn ættr wo
 þz. taki slukt broþz barn sum broþz. ok slukt
 systir barn sin systir. swa airus alt till
 famptra manz a' hwart ættr fopas man
 allir kuma þz hwart fopis fram aff apza'

balki

ár áy broþr barnu allir systir barnu. ok hafwi
 þe þa barna barnu áftur sik. taki þan átt
 ot orff broþr lut sum af broþr ár wt kom
 min. ok þan systir lut sum aff systir ár wt
 þunnig. áy gangr þáunná af længra en
 nu ár sakt wim byst átt **.XII.**

Um skyld átt. taki sápur af átt
 áftur sum sin. ok dattir súa. ok mo
 þr sum fásr. broþr ok systir hwar áttir súa
 lut an þau arungr warpa. þr skils siangr
 aldr sum system áru flera an eet. þr kom
 br broþr at áttwi broþr sinu. áttwi ok
 aldriugh kullir. kul. þr an annar ár aldr
 dþr. ok aldr siangr aldr áttwi. þr an an
 nan ár aldr dþr. ár þa bap áttir syndr
 kulla ok sam kulla. þa taki sambulla. y.
 lyta. ok syndr kulla þrupung. á hwar þr

árfpa

ár systi álli þorp. wari samu um iámp
naþr arff. Delas víþ faþi faþur ok mo
þi faþi. taki halft hwar þeia. Delas sa
man faþi moþi ok moþi moþur. þe áru
iáinna at arfw. E hwar som delas sa
man a faþna ok moþna. bap iámskild
taki halft hwar þeia. Áll quina arf leu
lu utt gwaís i um iorþum. an þar till áru
áttur ráttar hylf tali. Delar man um arf
ok signar sik bap iámsþyldi wara. ha
wi þa framna. ij. talu man. þan þe wala
till arfs swara uz. xiii. manna epe þa
Um ofsimu. **T** taki han arff.
arf. Gangi þar a land. aka man
i wak. forfaras i eldi álli watn. árwa
þe sū náldr áru sū þeie ár sakt. Om skot
arf. afle man þaru i lótes lagha. ok

Vinnu þess
177

balki

vighis han sijn m; hanna. taki þ; barnit
 arff. **T**aki man kinnu m; wald. ok warþ; hū
 yawnda i þy. falla han. þu man þ; forð. ta
 ki þ; barnit arff. a hwar þy kan arff till fal
 la. **W**arþ; kinnu hær takm m; aþling bon
 da sine. kan þat barn at; koma. skupa þ; þ
 yfasti m; þu mannom hwaþ þ; barn skal
 arff taki allr ok ay. **Q**u kan man allr kinnu
 wtländis dsa. þe dela win arff sum hema
 arcu. hafw; annar wtrna till þe a grawa
 bakka warx. þa a han vifzoz. viti þ; m;
 þu mannum. **H**war sum an an dray till
 arfs. wari skild; wif; arff ok bota. c. nif
 till þraskiftis. an þ; ar m; wilia giorth. ok
 biscopi. vi. nif. war þ; m; wapa giorth. þa
 bota þ; nif till þraskiftis. ok biscopi þre
 nif. witi þ; þu. man hwaþ þ; war giorth

Along God

Adultera
barn

nz wapa allir nz vilna. **F**allir man kona yel
bygghpa. allir sukr. þe han hafwz forna
barn nz aflar nz fasti ok skialum. þz ar apul
bona vary. **W**il kuma aty arwi kuma. sighe
sik hawa fost barn. þz barn war deyt n vat
ni ok þa maik aff mofz spina. þz barn ma
i kyttagary iorfas. barn þz praki witrn nz
u. manno. þz kumbz mofz at magh arwi
barn sins. iafos þar wry þa hilla aytur nz
þun manna epe. **W**arþz man byltughur
ok aflar vary nz huftru suna for an hawe
fir fangit. þz vary hetir rishofri. þz barn ma
ay arf taba. ywarter aytur fapuz allir mofz
þz yuru byltughu manne fande arff. maþan
han byltughz ar. þa ar han skildi wryz aarf
an þa ya hafwz fir fangit. þa ma han arwi
Spanar man mofz mans allir **¶**

Rishoffdi

balke

dottir. vöta vinnu. nið. um. malsatta. u. bonuge
 ok. u. allom manno. spanar man koma mans
 af garpi. swa at haima fylgje kosti allri kla
 pi. þa gifu vtt kost swa mjökum. sum þan vil
 ept afri hla. ok vöta. um. markir malsatta
 . u. koung. ok. u. allu mannu. **S**panar man
 fylr mans. vöta. u. markir malsatta. i. bo
 ok. i. allu. ay. **L**atir me luggia sik. vöta þan
 fap haima xvi oz. vros. vinnu. oz. fylungar
 nu oz an aff garpi lokki swa at kost m
 fylgjar. wari voot halfo mera. fapir a
 fulla varu fopar syan þz ar aff spina want
 þz til fopar mofz. **F**ulla varu skal hafwa. v
 nu. dottir. m. nu. aru peer tova. taki bapir
 nu. aru þe flera. fa ay þy mera. utan son
 faa folk waku alytur fapir sin hug waku
 ok lukwaku. ok m tyti skota strang ok

boðzath

affulla
Barn

grna

bugha. Kinnu ~~fall~~ varu þáningæ wæra
 skiftis swa hans æt sū all annor æt. æru
 gald ættir dōpæn. hafwi ængin wald æt swi
 skipta fōra gald æru æt markap þe þau
 galdæ attar. **Winnis** æy þáningæ tū. þa
 bruta slæc æt mark sum æt mæf. þs ær
 want þáningæ taka sū ængu till æru. ok
 æt swi wæri sablōsi. hwar þæu annan æt
 swi. hawi swa lett sū lūft. dyl þau gald
 þa dyl sū lagh signa . **Æv.**

Um wighartþ. Sun ær wighartþ
 þapurs. ok þapþ sunar. broþþ bro
 þurs. Þu ær sunar sum. Þu ær þapur þa
 þur. Þu ær broþur sum. Þu ær systir sū
 Þu ær dottir sum. Þu ær moþþ þapur.
 Þu ær þapþ broþþ. Þu ær moþþ broþþ. ær
 ængin till æt þállum. þa ganga wighþ

balt

Arff sinu all annoz arff

. xvi .

Næftar wars hæræ byz. þusund aar ok
 þryhundraþ aar ok xx aar. þæn næsta
 þopuzdagh æftar þs uinkhære magnus war
 halshuggin. vin. daghū æftar stā trinitatis
 dagh i stobholmi. for þy at ærkiabiscop ola
 w. biærþi æth iærabyz war ær wptakni i.
 hällingæ landi. siþæn hum war af laghy i
 konūg magnusa dagher þa staddis þætta i
 stobholmi af ætt konūg magnusa raap sō
 konūgæ ær bapa i swerki ok nōzghy. æth iær
 byz skulda ælde dptara wæra. ok tox þær
 foræ þe sanu maal vætti sinu foræ war vin
 þe maal iærabyz þe maal waru. ok skal þa
 tis for hwardt maal. þy nannþ fællir swa
 sū foræ iærn vepa siul. wænn man annar
 til þuifs. æru æy æt fang till. ok a hændi

takat. wāp' vapin till. m. nif. þz skulu. xii.
 mān wita' hwat þz wā' sant wim. ok hawi
 þān wāp' fā' som windz m; xii. manna.
 þāssa mānypnd a komunge mān halwa. ok
 malatti nānypm. ok halhua' þān sakm gifa
 ok siwa wāw' i allom malom. þz nānypd:
 maal xru. wtan þāt. nāw' kuma wū' bar
 nafapz sin wita'. allr barn fapz āftir mo
 þz sinā dōsa. þa a hwart þera' een mā
 nānypma'. þa a hwa tiltalānda'. ok swa
 tānda'. þe. ij. skula' bok i hāndz taba. ok
 swāra'. at þe. vi. samunda' mān nānyp
 na' hwar þera'. þe. xii. sculu annan wā'
 ria'. ok annur fālla' m; sinū' eye. fālz mā
 min. þeta'. m. nif. at hau barn duldi. ok
 lighis boot āftir lānz laghum. fālz bu
 nu āllr barnit. þa wāp' þz biscupz hwat

þat barn skal mlaundis waira aili ay. þaissa nauid
 skal i sama þingi swaira sum þun naupnis
 an efsort ar. ar fo: halgh. aili: fasta. þa swa
 ria a þe naista laghballupa þingi þa efsort
 ar. sum bapa kallapa karl. ok kon. þe sa
 ma þe vitnara. hwar sum af gangi. ok ay
 go: þe han ar till naupdi: vota. iii. markir
 ok naupnis anno: i sama stapi. þan naup
 mallom sin dela. sumir wira waira. ok su
 nir falla. aru þar fleira sum waira vilu
 waira saklosy. ok þe vota sum aff ganga
 ok aþra naupnis i sama stap. þe nauid
 skal a ful waira. þa swairas skal. þaissa
 nauidainan skulu waira volfati. ok i sa
 ma skiplagh takas sum gatpan ar
 grof i. annar naupnir ok annir ay
 þa ar þan fallin ay wil naupna. *Qu ar*

talde: aiva' balte'. swa laru gup' oos stes
ta' aale' at wi byggu' all ynnadika' ts
wara' wara' war' par' salin' waly' m

Dar byras manha' ad' balte' ob
talas' i hanoni' flokke' xxxviii

- i Vmpe draap fa' ken go'a'
- ii Sit oowmaghi all' galu ma' drap ma'
- iii Vm draap all' handlosu' wapa'
- iiii Vm affalz drap
- v Vm dulgha' drap. ob dana' aif
- vi Vm wilia' war' ts drap ob gasta
- vii Vm fokka' bete'
- viii A' oowmaghi go' man' saren
- ix Vm waha' war' ts i' sax. ob lastis' bete'
- x Huru' langi' ma' scal' sax' war' pa'
- xi Huru' man' scal' amman' vif' sar' bunta'

3/
xii Om vanden man ok hand vten
xiii Om iust ok blotia
xiv Om saar i smax frim ok snakum frim
xv Om hoghsta saar
xvi Om moep ok van
xvii In scapa man manz woep vaint
xviii Om handraghet van
xix Om lut van
xx Om antighi marka gald i drapum
xxi Om lik van
xxii Om nman sianga drapum
xxiii Huru hundrapa marka gald skiptis
xxiiii Om pe maal vapa ganga luf ok god
xxv Om drap mullum prait ok letm for
xxvi Huru van skal drap witi sit ok bot
xxvii Om oya drap ok forgarung
xxviii Huru man skal annan til sak vinnat

ok an þufoz suppr. ok giffoz boude sak
foza band oc omagha þufoznaf

XXX Om þufoznaf blandan ok leþzn

XXXI Om rumpuif

XXXII Om ransakim i þufoznaf ok wif taku

XXXIII Om agna bak ok quina þufoznaf

XXXIV Om þukku þuif

XXXV Om man takir þuif annars

XXXVI Om vagma hundi ok lufung

XXXVII An man hitti fa manz

XXXVIII Om watn hundi

XXXIX Om mangiald

Du ken fa man draþa. hwaera
handa fa þz halst ar. þa fa
hans ar win fa fram þz fa
ma. ok xv oz in; foza ful
lara. vni oz. foza bloþlati. iii. oz. ok

rafa halthw far sum. Au dyl pan sum
 fa a aru ay witrn til. pa wari sik m;
 sliikum epe sum lagh sightha. forþ ma
 dyur hema allr fughla. warpi swa fo
 ra py sum all a fora alla apen far sum.
Dor far i tillbupi. taki swa quikt sum
 dot. ok siua dot sum quikt. **D**raþz ma
 þ; fa wtan hems wilia sum hafwa skal
 gifwi þa quikt fora dot. allr wari sik
 m; vi manna epe. at þe doo ay fora has
 skuld. **D**raþr man far m; harns han
 de. bote at skapa. ok vni. oz hoote
 at i þrupung hwan. **D**or man far sarr
 aff toþ allr tagl. swa at lrt ar. bote
 vni oz malkatta. **D**raþz far amiat
 far. þa skal mata þ; quika. ok þat

22 heft i
 heftom
 Komur
 vor heft n

dopa. hafwa halwæu skapa lyvar. hæt
 þæt ár batra allr wæra. Allr hæle n
 hættum. kumbi amir hæle till ok
 dræp: han. allr sarañ gæ: liggi i ful
 lum galdum. ok þan ogild: till kom
 warp: han saer tova at han ár ofo:
 fæ hanu amir ættir. wun war ok an
 .n. Dræp: owormaght man. þan unna
 ár ær en. ara. allr sargh: galdi hal
 wun galdum. warp: han dræp: an
 sarghæp: war halw: dyp: an fultpa:
 man. Qu kan man galm warpa. þa
 sculu fiand: hans þ: lusa: for: loku
 ok i hæftum hafwa. allr war kum
 hans warpa. slupp: han loys ok dræp:
 man. allr bræm: by. allr gæ: amir

sik. witnas till miz. u. mamu. ok þun
 mamma eye. **Þu** saar man saar eet. tu
 allir flera. goð þralt een man. ok swa
 wip káinnis. þa a þan sak sik káinnis.
 þan a. a. þingi wip káinnis. ok brut
 sin kásta. ok þo ay meia bota an sara bot
 ena. **Hugga** twe allir þre een man.
 allir huru mangi þeer áru. ok bnda twe
 man flera wip sarn an een. ok fylki la
 þun fullari. bota hwar sma sara boot
 i þem saz. ay warþ þe boot meia. **Þo**
 tás twe man ok huggi hwar þera an
 nan. þa þar fullari. wáren þayn
 saar gild hwar ápti sma a komu **þu**

hugga Hþw
 ettz þee

Þu in høgysta saar. laggir man an
 nan miz. ok sneþir suny þa nokit

þæt skulu x n . man wita . wæra
 þe han . wari sakloz . fælla þe han
 gælda hofws man hænds siner
 bapz . ob hwar þan þz till haly hand
 sine aþa . allr lofin sib . swa sum mætz
 aiandin wil taka leþz man a man
 till stob allr stumbla . ob huggi aff
 hand allr foot . slingh: wt egha . allr
 skær oz tungu . allr oran aff . allr næ
 far aff . þz skulu x n . man wita . wa
 ra þe han . wari wari . fælla þe han
 betæ x . m: till þæskiftis . ob hælw
 manz betæ . orbr æy botu . þa gælda
 luf forð kunnæ i þæssa mall . utan
 þæt komæ till i waghna skyfti **FVI**

Leðz man
 x n nia til
 þæt

Huggi man a skogh . allr a skyfti mætz
 þz allr vænar . wari gryn i þe

Wissæ ætz
 z n nia

gærungu

sáimngū. yan skal till pingy. þz skulu
 xii. man wita. wána pehan. wáir
 saklos. ok þáin þeta. xl markir sak
 losan vant allir bastapa. allir i fiatur
 sattu. falla þe han. þa skal raansman
 wondz swáirp. ok morþare a staghil. þa
 wa malzeghida. ^{vald} hwar þan wil haldi
 tabi luf þans. allir lota sik sum þan
 wip kombr wip malzeghandan. **xvii**

Ráinn man drapara aff apz þuif
 allir þáin aff hug hafw. giorz
 þa fylia till þans sum vant giora ur
 twággia manna witna. ok xiiii.
 manna epa. okir apz wituu. þa stam
 da þu sliking sama laghum. lotsa
 man ma man fanga forð sin brut
 áu beolfasta man. skal man laghyrga

manhát.

Saldr þánn sum rannit witis. bota xl. mĩ
ok manzms baut. allr fac mannán apti
ráttum malzeghanda. *¶ xiii.*

Bánnir man ena alm allr twa. twa
óra boot ath. Ránnir man meira
ánn twa oz ok minna ánn half mark. bó
ta vni oz. swa ok ánn half mĩ ánn wánn
booth sama. rannit till xvi oz. bota xvi
oz i þripung hwan. ánn raan meira. þa
wánn booth halfwa høgghra. ok ánn wit
mĩ till. wánn swa høggh witem wim minna
raan sum wim meira. ánn ánn witem till.
þa wánn ok mánn laghū. okis swa lagh
sum boot *¶ xiiii*

Hwánn sum lucti kafvli skal skifti. hals
þat ok giff ánn wt. bota m mĩ till
þat skiftis. þánn a skipt sumá bepas forá
gánn. allr byrtu sũ skifti wil. ok lucti

Valfr

þar man til skiptis nánþing. hafvi e
 þan wifzox þinn skifta wil. ok þu bo
 a þuim for þe sabbth **xx** **R**áinn man do
 an man. wain hálfr þjria at botu au
 þukki. at witu till. hafvi þan wifz
 ox þessum fylgher. áru áy witu till. þa
 waira sik m; x m manna eþa. hwat há
 ráinn unna áll; meira **xxi**

Twarþe owozmaghi drápin m; hær
 handi. þan unna áru áru x m ara
 lxx m; boot at málsetta ok frif; bruth
 hálfræ hægþæ áru forá gæim man **xxii**

Haar bonta drápa þustri sine. wilde
 rala hanna. ok áy drápa þona.
 þ; skulu x m man wita. waira þe han bo
 ta m; lagha botu. falla þe han till w
 waiks. gifwi luf forá luf. wulia arfiwz
 hanna borti taka. þec boot a waira hūdra

Bonda þas
 þez hofu
 þina

māhāl biskupr

þá mīr ok xl. ok tǫpa biskupr hans. Ðu
y kona man sū. wār lagh sama. Ðu brá
þi: h warta þera annat. ok ái þo annat
þera drápt. wārþ þann fangin ok gan
gi ham wiþ gærningin. ok bonda allir huf
tru wnz till rapmi m; tolf manni wá
ri lagh sinn for ái sake. þan man allir ko
na barn sit drápa. allir barn fapir allir
mofr. broþr broþr sinn. systir: systir sinar. þo
ta hundrápa mīr ok xl. ok wār skild vif.

Dáttar gald skulu swa skiptis || *Carff xxiii.*
táki malfatta. lēv mīrs. konūgr. lánz
man till konū booz. xl v mīrs. ok xxx mīr
skiplaght. i þessum galdū. sailu ái boghu

Dwar sinn aghu || *voti vótis xxiiii.*
wáu skold. forá geen alwaldoughū
konūgi. allir i geen hans riki han ái flastwe

foddar. i. þau hafur forágiort hals an
 þau fangin warþ. ok þar till iorþ ok
 gooz þans wondr kōūina leggia sliu
 þau fangin warþ. allr þy. swa ok þwar
 sin rāttan þaira drāþ. gāltar þaya laf
 ok gooz forā. **xxv.** **D**raþr þstir
 bondar. allr annan klarkr. þa taki kō
 nūgr bīscups rāttan. Draþr bondar þstir
 allr annan klarkr. taki þa bīscupr kōnūgr
 rāttan. **xxvi.** **S**wa skal man wita drāþ
 sāt ok bōst. m; atta fastū ok forskilar
 manni. Sighr annar wāra sāt ok bōst
 ok annar þy. þa hafwi þān wilzorp
 sūm sāt wil wita m; sama fastū. ok
 þān sāt skal wāra gōr ath kyrkū. allr
 a þingi an þu skal stāpugh heta. **xxvii.**

māhal

Tvar þe mā dræpmi i gium vti. þa
þandra gvar liggia vten foræ
þe a þt skiplagly bana fimra sum þan lig
gt till unan nat ok ianlangæ. allr bonu
uppi haldi hvat þe lik æru fleia allr þæ
ra. botaþ m; emna boot. æy aa þe boot
hoghra weira an xl. markr. **xxviii**

Stjal
Man ostg

Stial man ostugly allr minna. ok æru
wita till bota m; oz malfatta æru
an æy wita till. dyl m; m. mannu. Stial
han mera an halwan þæ. ok minna an
þæ fullan. æru wita till bota m. markr
till þæskiftis. æru æy wita till þa wæri
þk m; vi. mannum. **S**tial þæ allr mera
ok minna an half mark. æru wita till.
bota þuf bogh vi rir till þæskiftis **S**tial
half mark allr mera. þa ma han basta allr

vinda ok till þingz fóra. þuif skal a þingi
 frændum byrþis. löta frændz þuif m; vi
 m; ok scapa guld m; an þe vilia þuif lo
 sa. **H**afwz ay þuifwz þa siakwz þamngæ
 till. ok vilia ay frændz þau löta. þa ma
 þuif sak lött wphængue. **S**lypp þuifwz þz
 laghbundm ær m; wamū. löta bonta vi
 m; till þraskiftis. an þan slypp þz an þā
 till þingz kombi. **H**afwi aldr þuifwz wald
 bouda quaha. þz an þu man þafwi þā
 wart for a þuifnaþ. wæra þu man þuif
 þa löta þæn xl. m; saklötan bant. falla
 þe þuif. þa standz þuifwz wæ sin. þwar
 afþræ sinu sak. **S**tað o wormaghi ful
 lan þuifnaþ. löta halfw þuifs boot hwt
 þæt ær mera þuifnaþ allz minna. **Þæt**

Du þoþr man þa þuif stolt kombi þu

Propz
 Man þæ
 þy Affhilit

aþrte sum a ok blandi: greip han til fanga
 manz. kumbi han fram i manaxa mote &
 nau þrifuigs. ok hemolt goð hafu þau faget
 hafu. kumbi han aþ fram. þa grei ut fæ
 mzeþa sum lagh sighua. at þu yan ek þz m;
 kopt ok aþ m; styo. vtan han see i forfal
 sum. vti lagha forfal sin m; vi manna
 eþa. **XXII** **D**raþur man duman m; þuif
 stoln fæ. sighua arþvinga þas dæpa
 þau saklaðin draþim wæra. þæt skulu
 þa man wite. falla þe han þan lū dra
 þim ær. haggi ogildæ. wæra þe han þa
 gialda ær m; lagha gialdū. **XXXI**

Du wil man raansaka aþtur goð
 þina þuifstolna. þa stal han i gang
 gange m; vi mannu bool fastum. wil
 inn raansaka lra. at owaþiaþu. ok

hntas rnkntar i hanc husum. wari vask tak
 lotar. hntas par minn lepar sik aff handu
 allr veta puftwa boot. wil ay lata raan
 saka ath owapianu. wari pa vask prem
 marku hwar vera. **H**ntas sipan pe minn
 veta wapsa. ok puft ms. hwar afpiti
 sinu pufta. ar huus opt. owan allr ni
 pau. swa ath pylbt ping matte niga
 ga. allr ar windagha. a wagh. stan
 da pa wrozp forabonda. ok wari sik
 ms lanlaglum. afte pp p ar till. **Q**u
 wil man ransaka i garf annars. **g**ute
 gozta sinu puftolnu. bonda ar ay
 hema. hafdi swa wald pa ransaka
 su bondi hema wari. **A**llr stapy pe
 puft hntas i lastum husum. pa warbi
 pan huus for puftu sinu lykla var ec

2vo vil
 ma casta
 fa

manhæt

hwar husit aa. aff þem. vi ransakan
sculu ganga. þa skal hwar þera tvegræ
sinu wif dela's m. man nampna. þe scu
lu wtan kapu in ganga. ok sculu foru
leta's. at þe aþ vonda abyrg vara. Nu
staal annar. ok hittis þo i annars hu
sum. þz ar þuif hool. Lagge han anta
dul a. þa standa foru m; xiiii. manna
era. at han aþ wista att þat scult war
fals at era. bota. m. nif till þraskifis
Dyl han þa bota. ok þuifwz heta. an
þz m; ransakan wt take. suua foru
hol sum foru þuifra. wita'r ma boodrat
manni. allir hona spaan. wari sik m; xiiii
manna era. allir bota vi nif till þraskifis

Mappir man ax aff aghu . ~~xxxii~~
annars annars. Takir alt saman

af ok span. swa forð bundin allir tu þy
 allir skal allan. bota vi mark til þræskif
 tis. Stial mera an skal. ok witræs
 þuist till half mark allir mera. ok war
 þr laghlika till wimn. bota vi ox i þræp
 umg hwan. ok þuifbogh m. allir niska
 luff sit. ok þan þuif hetir agna vakir.

þwar stap kona skal fullan þuifnaþ
 hlygha swa þem þuifnaþa sit allir aþz
 þr till a luff hamma gangir. Gangir dom
 bi a luff hamir. þa skal kona i wox quib
 ka grawa. ay ma kona staghra allir þan

Stial ma af aþz i þyrbullgæ xxxiii.
 allir i þyrbullgæ. ok warþ þa
 gni. hafwi hafwi ay mera þuif þar an
 annan stap þe þan wip þuifnaþa takin
 warþ. ok laghwinnis for till sak swa

stial man
 af a þing i
 þuifnaþo

ok taki sipan puifs rat. hwar æftri simū
vritum. þy han vrosst geen samu byrkum

Du taki mā puiff ammars. *XXXIII*
taki vapi saman. puif ok puifci. þa

a þan fvarþung aff puifci. þar puif took
aff alla þy han tok m; puifwi. hwar þy ær
minne ællr meyr. ok vonda taki puif sim
at. ok alt þy meyr ær æn lagha loðns

Sighr man sik puif hafwi takit ok puifv
ær vorta. kumbz hru æftri simu aa. taki
lit at. wtan loðns. ok swaira till sine nis
n. mannum. ok hru goða sik oxpuifwa su
handū mællū hafwz m; lysningæ witrū

Hund æghu uat puifnaþa. *XXXIV*
standa þy at puifwan hnti gærna
swa simu blokkarm hnta kaskim. hwar
man hnti hund a wæggh wti. han skal lysta

foza' waghferanta' mannu. allē maite' by
 sandyghnis. kombe' pān aittē sū a. ipe daghe
 tabi sit aittē wtan lōns. kombe' tenaie. pā
 tabi pān hwar' siatta' pāmmg' sū hitta. ok
 ozbi' han' lysninga' wttmm. **XXXVI**

Hittē man' hait' manz. allē oze' tammg'
 faar' allē geet. allē nokot' amiat' pē
 mytia' fa' ar. iā swāra' till' sūs mē n. man
 num. pān sū a. ok tabi sit aittē wtan lōns. ok
 hūn' gōza' sū ozpuufwa' mē lysninga' wttmū
 yzbi' han' mē pē fa'. allē till' nokra' nyr' hafwz
 bōta' ipe nittē. an' ay' ar' laghlyst' fōra' **XXXVII**

Hittē man' sūd' a' watua' vti. mīnān' pē
 iā. allē almannā' leep. hafwi' pān
 halftē sū hitta. Hittē man' lik' i' watm. hafwi'
 pāt' tiks' arfwur' alt' pē fast' sitti' wip' lik'
 hitta' leghe' hūon' sūd. swa' at' pēen' laggia'

manht

bonda' spili. i. þa agha bonda' find ~~xxxv~~
Draap man annan. ok laghlika' wip
draap' bianna's. hafwi ma' allseiande
wald hfoet han wil haldz' h'anyne' alle
alle wip' botu' taka. þa skal han hafwa' vi-
m' waghur' alle swa' mykyt' þe' galdor'. k.
warold. iii. m' hald' þam. ok raap' þam h'ur
þera' galdri' xv. m'. alle dyl' us' xiiii' manna'
epe. þapur' alle' moþ' taki' af' sun' s'urvi. oz
broþ' viii. oz. h'ustri' xii. oz. þwar' sun' h'elst
ar. ii. fra'ns'annu' taki' iii. oz. Spylungi' twa'
oz. þram'annunge' oz. þioþ' manngi' halwan'
oz. þota' ok þwar' sun' han' taki' till' fiarþa'
manz'. Ten' tina' skal' atta' boot' þota's. si
þan' warþa' si'alfw' warþu' s'nu'. **Du' s'inn**
tald' man' halghis' maal. gup' gonn' oz
þapu' h'ff' ok' si'ell. A' M' E' A'

Erwe' s'uar' wot' omme' lang' kortz' wip' gup' þota' minn'

De' dambit' wot' þustat. ille' p'p'it' s'it'

Skendi . æri bapir iampuir . þa kopti bapir **m**

Skifti man barnu siu siu . ok warai þem
þa þinnunga . warþi þa þur fatugli siu
a siu iorþ . þa ma ænkta þera siu andia þi
þa . hawi æy alla þa þinnunga till . þa þiopa þat
þera siu orkai **xxxviii . xxxviii . xxxviii . xxxviii**

Swa skal man lagha kopti gora . m . viii .
fastum . ok siat skylasta manna wit
num . þallat þa þi skulu gilda warai at allu
iorþa koptum . siu gifwas ok takas . for
þyrku siu . allu a þingi . gora æy siu . þa
ær æy laghka kopt **v**

Mat man landboer bort aff iorþ siu
þa skal han gifwi hanu siu for ær
wapa siu . aff alla þy han hafuð nyt till
gort . hwat þ; ær i husum allu i iorþ **vi**

Sal man tweni iorþ ena . hawa bapir

fasti till. þa hann þann 10r fasta sik föra
 Dele þe um. hivilikum þera föra köpta
 þæt skulu þu man wita. hivilikum föra
 sik. ok þann tabi wärþ atir sū sena kioþ
 ta. ok þann bota in nif twem ett saldi

Sighr man sik 10r hafwa atir. *vii.*

Skiöpt þe hann fjera atta. in fastum
 skulu þu. man wita. hfiwat atir kioþs
 fasta war a þingi gibou allir ay. allir ok
 at byrkun. hafwi þa þann 10r sū atir kioþ
 ti. wita þe þu. ay swa. þa bota þu
 in. markir. till þrastiftis sū sik 10r kian
 da þer hann ay atta. *oo G. viii. hoo*

Skiptar mā 10r. ok wighr ok wal
 faxar. lekman sma maitū. allir wip
 þreit. fult gen fulla. standar þ fast ok
 fult. an þæt er in fastū gior. e þ mā

skiftir iorþ. waira þz byrþ hans. skiftir man
iorþ allir kœpþ wip owormaghi. allir wip wil
ling. þa mugha þe anta kœpa allir skif
ta gora. wrañ naita stauðr raap. a bapþ
halfwi. .x. **S**atir man wap aþrum. fo:

*Sau man
wad adinz
fo þe þeant of
þarigga*

koorn allir aþra þamminga. wap skal m;
fastum wt satias. ok swa atir losas. ok
swa stampru dagh fo: æ læggias sum fal
tir witu. ok witu baira. lœtir ay atir in
nan stampru dagh. þa skal han iorþ wip
byupa fo: garþr ok byrkur sobu ok þin
gi. lœtir ay þa atir. þa aghi þain iorþ hu
ar þansat. ok gifwi hanu þamminga till
an iorþ ar baira .x.

Du skypir bonda iorþ sina landboa: þa
skipi þat m; withnum. standa þz a
þem wituu þinnu skypat war. Du skull

þem um skipan. hafwi þa landboaf wald
 at wita taku sina m; twem mannom siál
 wð han þrjú. álfraaz dagl; ar um fastagag
 giard; ar a rättu afiazdaghum. þa gifwi
 wt afiat ok m; n. oz. hafwi angin wald
 at bmda' taku skial meva' an ett aar. **¶ 1**

Du sambr; ar aa bonda' ok landboaf; þa
 skal þan hanu' affighia' an þan wil
 ok ar sena' an fasta' gang. swa skal ok lad
 boaf' bonda' till lighia' an þan wil aff 10þ
 fara. In landboaf' laggr; at 10þ. halft
 swanna land all; het. all; ar ar trapa'
 bota' m; oz n þrjúg hwan. Laggr; tu
 swannaland. bota' um oz 1 þrjúg hwan
 Laggr; at 10þ um ak; allan. bota' .vi. uirki
 till þraskiftas. gohan up þe 10þ all;
 ar trapa'. wari þa sakloz. falli landboaf'

gart mǫ. vǫta m. mikr til þrǫskiftas. Lig
 gi dyngia unna. allir booz aþ huus. allir vǫr
 aþ sum stapti aþ vǫta noz. io:peghanda.
 Þ þas huf alt. bygia wǫ aþ. ok vǫta. vi.
 mikr til þrǫskiftis. **¶** **D**u þrǫkwair bonda
 af vǫp af io:þ sumna. laudbo sigji aff eghau
 da fangit hafwa. ok kumbz till þingz m:
 fastum. witi þ; **¶** **¶** man. ganga þe aþ m:
 landboa. þa hafwi þan io:þ foria attar. ok
 hm vǫta m. mikr til þrǫskiftis. **¶** **m**.

Laggia man bolagh. laggia m; vni.
 fastum. þe skulu wita huru þ; sama
 kom. ok huru langia þ; skal saman laggia
 vǫtrās þ; vǫtrās for vapum. minskas þr.
 minskas ok for vapum. **¶** **¶** þem þem aþ
 vni at skifti. þa skiptis af þe þ; vni. fasta
 vni vǫra. **L**aggi man þaiminga. allir

apra muista. ar pt in mikk wairt. wair
 twe man wip. ar p. vi. m. wair mu.
 man wip. bapa pa pt mlagge ob wt tax
 ar goz mera inlagge. wair p. viii. fal
 ti wip. bapa pa p. mlagge ob wt tax.
 wair m. p. allir wald tax baggia pera. al
 li stals. wair ogift. ar ay swa. pa fac
 hanu sit atir

· xiii ·

Dela' twe wiu iox ena. gupr amir
 till faparnis. ob amir till fan
 gamans. pa skal fanga man fram ko
 ma gtr hau iox hemolap. pa yakwi
 pan iox fangtt yakwi. gtr ay. pa
 wair faparnis witu sinna. xiii ma
 na epa. Dela' twe wiu iox ena. ob
 signa bap fapna sit wair forit ob
 gamalt. p. skulu bap muninga till

Dela twe

þine forá. ok hwar þera. vi. man namp
na. þe en skulu sofa hwar þera min-
nig hawz mera allr aldra. ok wari þz
gitt þe goza. þan þera at minug faldz bo-
ta vi markz. til þralkistis .xv.

Du kan man allr kuma sýtung wip
þurkwa. þa stal han þem skylasta
þyupaþ fyrst. wil han wip taka. ok lof
till salu laggia. þa salu till þaggia ara sofa.
Siþan þz ar wip nozt. þyupaþ ok þem
skylasta at þyrkum. ok a þingi. Wil aþ
wip taka. ok lof till salu grova. gangi þa
a sýtungull hwarz han wil at saklata

*þu kan
man etta
þina sýtung*

Dela by tve um iorþ eua. xvi.
steogly allr wam. allr annoz nokoz
till lagh. þar skulu bapa. i. minuga
man hafwa. ok till gangu. ok minug

Jela bi

ganga sum for ar labt. *Da piar nobor i*
passum malum. ok sighe sib sipein af de
la for an hyn lybtat ar. beta. m. mibe
til pra sektras. ok waira seudiz wip dela
hwat hyn windi alle tapir *xxv*

Hanti man fasta ep alle minugi a iorþ
ok wil ganga mera. wip þ. m.
men for an epre swars. *Qu ar talde iorþa*
batte. iorþ mii alla wim tups till ofninga
flaa. gup latu os swa ii wairstom lufwa
at wi moghu all i gupz hyllast bliwa

Har byriðs kópmaðr þakkr ok tálmas
i hanom flokki vn. fyrsta. Om v

flápa þyð i gulli allr silkva **ax ax**

ii Om þyð þou huffu ma gora **ax**

iii Om háta þyð ok skifta. ok frástuðg

iiii Om legya aa hást allr apra þokkr

v Om wápsápuing **ax ax ax**

vi Om burghau **ax ax ax ax**

vii Om gástuing fatakra manna **ax**

viii

*La Scipio appro
-batu certe*

Rispe man gull allr sylwz . 1.
at þem manne ay ar gullsump
allr sylsump. ok ar þat falz
allr hwaria yanta falz þat ar
man tal manni. bota vm. oz i þrþung
hwan. ar þat sylsump. bota xvi oz
i þrþung hwan. ok þan taki flarp si
faldr. ok þin taki wairt atfr sum þopti
allr dylt m; xiii manna cpe. vm aru
ii manna witu til **H**ustru allr bou
tans barn maghu ay meia þop goia
an till ena þrtugh. wtan þ; see xvm ara
gamatt. ok fap; fa þy fa ii handz. hwar
siung meia þop gæ m; þem. wtan bo
tans witu. bota vm þra ii hwan þrþ
ung. **III** **H**in halta þop ok skipti
allr hwat fa þat halzic ar. iuctis aa

þasta þop

Halta allr

haila allir allir nobor annir lastir uman fram
natta. forar hem till gardz i. fram natti. allir
hafwi hwar sum byrti. an hemust skal
um aldr wara. vultir at hemolo. vota um
ora i prypung hwan. ok gualdi atir skapan

Teghr man hait aff manni . . . m.

*Leg man
hast*

Kallir andra ankostir. han skal hanu
sua goot atir faa sum han tok. win ay ga
gr nof syn aa. kallir amir nof syn wara
ok annir ay. hafwi pan. witz ord nof syn
kallir. m. u. mamma wotna. atir is batia
ar an um oz. pat minna ar dylh map vi.
mamma epe allir vota atir skapan . . . v.

Sait man lozora pant manni. sari m.
twem manno. ok lota atir win rat
tan staimpu dagh. lotir ay. pa skal atir byn
pa sum iorpa pant. . . . . vi.

Borgþá man þáinniga for annan. gældi á þy
 þánn sum taki. þa gældi þánn sum þur
 ghyfa. þánn borgþi opta i soegþi for annan
 borgþi. **viþ þu** kan fatuþt folk ok wan
 foxt forás þya þya mállom állir bonta. þa
 skal þ; hwan skapalst þan lík forá. ok án
 gín þuus symæ at quáldi. sym. þy nokor
 hws at quáldi þeia in oz. faar þ; skapa
 állir dæp af. þa gældi þánn sum wt rak
 þly má ok losum maun. affraþer laz till
 gars forá. vran þan forá siva þáþánn sum
 þit **þu** wil þem áy gýma. gárna wi
 na þánn fatugþu huta ok hema. þristi war
 gásti in; manni i. iorþi. þan gifwi os
 for gástning allu þinnriþa Amen

affatigst
 folk

Hair byriás wipþo balþr. ok tãnas
 i. þannum flokþr. **xxiii.**

- i. **H**uru by skal skifta' **xxx xxx xxx**
 ii. **H**uru touptu skal skifta'. ok husu byg
 iii. **H**uru akrim skal skifta' **xx T gna'**
 iiii. **V**m diki mallum akre. ok skapa af di
 v. **V**m garpa. ok garpa fal. **T kum**
 vi. **V**m hæpti ok hembur **xxxx xxx**
 vii. **V**m seogha skifta' **xxx xxx xx**
 viii. **V** sking ok gildi **xxx xxx xxx**
 ix. **V**m wãrna' ruff **xxx xxx xxx xxx**
 x. **V**m leghu ruff **xxx xxx xxx xxx**
 xi. **V**m a slattu alic seyp **xxx xxx xxx**
 xii. **V**m a gangu bya' mallom **xxx xxx**
 xiii. **V**m seogha' a gangu. ok seogha' m̃r
 xiiii. **V**m afraþ i fiskei watu aua' **T ki**
 xv. **V**m nya' wãra'þi **xxx xxx xxx xxx**

xxvi Om lagha haff a iorþum **aw aw w**

xxvii Om miðnar ok watn tæppar **aw aw**

xxviii Om broar ok skapa i. broum **aw aw**

xxix Om wapa' eld. **aw aw aw aw aw**

xxx Om brand us wilha' warkia' **aw aw**

xxxi Nu kuma molki annars fa' **aw aw**

xxxii Om orat markia' a fa' annars **aw**

xxxiii Om fa' skapa' allir draip. **aw aw w**

xxxiiii Om skapa' þau man goð fa' **aw aw w**

Land skulu máð laghum byggja. ok áv
 um watz wáð þum. þy at þa standa
 land wál laghum fylgha's. **Ru**
 ru þy skal skifta's. þar fleix agha þakr wu
 skal märke málhú sáta. ok wu þingú halts
 lut. swa skal tompu ok tungarþum sá
 far man þfwo: märke. i. tompu ok tungarþu
 þota xvi oz i þrupung hwan. ok gifwi wé
 þe han tok. ok skal hwar swa husú skipa
 wu amman. at hwar hafwa droya rum
 a sálfs sús tomp. byggja nærmir. þora aff
 ok þota sum þar ár sakt. wtan han aff þe
 rár unnan v. nátti. **Byggja** hus a humbla **n**
 gaarp amans. a. watan wág allr þykeu
 wagh. allr hwar man skal daghlike wagh
 hafwa fran garþi. þora aff ok þota xvi.
 þora. i. þrupung hwan. wu áy aff þora.

þa læggi upp at saklösa. ok hufi at ofspiltu
 millir hufi. bœta þa þan sū þan takr. **iii.**

iiii. u far man yfwoy mærbæ i akri

v. Om ans. allir hus sattu a akri amans

vi. Om þs giwi atir þz þan tok. ok bœta

vii. A. i. þriþuig hwan. fœra þre affriktar

ok aþ fœra flera i aingū akrifastū skal swa

þptas sū nu at sakt. i. wtānguū bœta. iii.

uz fox affrikt allir moldran. aþ ma mol

dran bœta fœra mima. aþ fiaz mon i akri

ok alin. i. aingi. ok fam^{is} i skoghi. **iiii.**

A. allir man driki i akriū allir aingū.

bœta. iii. nirkir till þriktar fœra

hwan balk. grawar sypān. ok galdar atir

skapān þān af dyki gib. atir mætz mā

na cepū. þy þān a rapa sū byggia wil

D. m akra ok aingi skulu garþe **v.**

vifro

wæra. wighz ok walfoza. sumatu foza
 botulks mallu. lagha garp skal wæra
 fiaz mallum foza. ok bundin nu twem
 vandū wom akz swa hæghez. at takz wn
 dz hand mæslungu manni. i. aungū halks
 fanis mallū foza. ok swa eghz foza ar.
 sakt. ar ay swa gilt. ok kombz a syn. bo
 ta um oz i þrpuug hwan. þz fa aftz
 swa tæpt akz allz aungia. gualdi atz ska
 pan aftz mæszmanna oxpum. þe skulu
 wæra twe sum mæta. huggz man foza
 fran garp. bota. um. oz allz dylz mæp
 þrem mannu. **H**uggz allz bytz garp
 swa at skapa gaar gpmū. bota. um. þz
 i þrpuug hwan **vi**. **S**wa skal haft
 allz þyunt laghlika haptaz m; hof stok
 ki. allz knastokki. allz skakhelca gpx sup

huggz atz
 þm gærd

þa skal
 haft þz
 þz
 þz

skapa i ætli ælre aing þa skal þau laghlika he
 forð forð garþ. ok eghanda till sigthar. þa
 skal þat vt þar forð. ælre wæra þat ogilt.
 a þat dræpit warþ. **V**in nota ælre skal mæ
 forð oghæn lata. ælre horn stok. ælre þa væn
 da. gōð sifan skapa. forð þem forð garþ sū
 forð ær sakt. **V**in gete haptur. Laggia
 stok a hals. ælre haldu vin hakt. ok foot
 sumū kloua a hals. ælre snæs gōnū oðan
 ælre ring i tryua. gōð sifan skapa. fœra he
 forð garþ sum fœr ær sakt. **R**u wil þan sum
 eghandan ær. ær þa sifan fa sowa þikla haptur
 tur gōð sum nu ær sakt. bota. vin ox i
 þrupung hwan. ok fa laggia ogilt ær þe
 dræpit warþ. **R**u sigth. þau sik laklika
 haptur hafwa gort. þin nekt sum drap
 witi þz gramma. ok litlosir man. ok.

basli

nagraunur hfwat þar ar samt vmi. **R**eki
 þan sum far a. at þan staja' boma' af mi
 na' far. þa dylt m; epe hwaru' aftr' þy lu
 botin ar till **viii** **D**u skip; man skogh aþy
 a loff allr' legthi. þa han far aþy sialfwz.
 m; wituu' warþ; han hundrap; af gramu
 þan si legth hafwz. kumma fram heruiz
 manna' synu'. dyl han skipan sinn a' **xvi**
 ti hni m; wituu' si legth hafu. twem
 mannu'. sialf han þyfa. fald at epe betar
 affrakt i skogh sinn heimloku. gtr ha
 ey sin fyllt. þa taki sluka boot sinn han
 galdri skuldi. an nekot ar af hanom ta

Gangr man i skogh anars **ix** **viii**
 m; hund ok bughar. betar n **oz**.
 go; vasa. i. skogh hans betar. **iii**. oz go;
 gilda. betar. **viii**. i þyþung hwan. **Laggt**

*J skog
 annazo*

arff. allir loþir algh. aff vuntstapu. vni.
 oz i hwan. þapung. Loþir man sialfwo.
 algh. i. skogli sinu. hundar han nokk. allir
 moþir. ok þrangr han fia fara. þa sat arff
 i fiat. ar han fia vni naat allir twa. ok
 fallir man dyur maþan. þa agha þan
 skot bagh m; huld ok har su faldi. ok
 hm hafwa dyur su loþti. **Dela** man vni
Dela man vni loþt. þa skulu lotlosir man
 loþt skupa. ok afir fiat gange. ok þan
 hafwi dyur sum þe till wunna. m; sinu
 epe. hafwi þan biorn ok wargh ok iarf
 sum weþir. hafwi þe firp n angu stap. vni
 fughla. gildi ok byur. wari lagh sum
 vni annat gildi. Dyl han. þa dyl m; þu
 manna epe. ok multa gildi. **17.**

Du ma angin forar apriun garþ rynnir

um abir allt vni angri. maþn ho. allr bonu
 utar standi. ratti stampridagh ar vni vt
 tr nat. Baffur fõra. bõta. vni. oz i þrup
 iung hwan. ok skapa gald. allr dyls m
 x n. manna epe

Heghr bonda man allr bona. gangt
 a mat allr mala m; bonda. allr
 taka fastapanniga. skils yan vil bonda
 for stampru dagh. galdi at bonda fastu
 pannig. ok swa mykla leghe sum bonda
 þy fast hafwi.

Skiar man a amman þvz marki. allr
 slaar ok latr quart standa. sigina
 till ath ospulter. ok wari saklos. spullis þt
 bõta sum hem all forþa. vni. oz i þrupung
 hwan. far man iorþ annars m; olofwi
 þa hafwi forgiort þv sum. ok arwyr. ok

ok swa legho konu dastur han m; neþ till wæke
 bonda leghe hmon sat lozt man allr konu for
 rætan

þan hafwi þorj sunn iorþ a. fóru þan aff
 awætt. beta. vinn. oz i þrjúung þwan allr
 dyli m; 4 n. manna epe . **¶**

Dela man vinn a ganga þva mállu
 þa skulu minnuga man mætti w
 ta þera i mállum. þaw; annar mætti. ok
 annar aþ. þa hafwi þan mætti hafwi. þa
 wabara mætti. ok þwærglym minnug
 skipta þa i tu lundr þv. þe dela vinn. ok
 hafwi halft þwar þera . **¶**

Tar man a skogh annars luggu tun
 þe allr trop. allr þwar awætt þan
 go; a skogh manz. þa beta. vinn. oz i
 þrjúung þfwan. **T**ar man a skogh au
 nars m; þa sunn i olofwi. ok latr þv
 þans. beta sunn þe ar lakt. **D**ela man
 vinn skogh mætti. **S**iglþ anna sik haf

Skogh
 vinn þi

balke

wa tra' miki. ok annar steen maeki. þa
 hafwi steen maeki wipzoxp. sigtix annar
 sten. ok annar byarg. hafwi baergh wiz
 oxp. sigtix annar i baergh. ok annar i bak
 hafwi bak wipzoxp. **S**igtix annar i bak
 ok annar i sjo. hafwi sjo wipzoxp. **Q**u
 skal munng mibia fylgha. ok hafwi þan
 wipzoxp munng hafwi heghra. swa skiptis
 ok heina i haghū. akrom ok emgion
 ok allom stapum þar man agtix skipta sa
 man. **Q**u sigtix þz wata' haita' munng
 at þa' sum atat hafwz. ok hafwz: sipan ap
 rum vort latt. þa skulu. x. n. þe munng
 a þingi þrowa sum for at sakt **¶ m.**

Du skal hwar man siakwz fiseawatuū
 sinū rapa. Far man i kulfiski wet
 mun annars olowandis. veta' vni. ox

i þyrping hwan. allir dyli m: xii. manna
 epar. Far i sia fiski. bota. iii. oz. Nu kú
 nu sioar allir fund liggja þar málloin. þá
 aghi hwar þy nota drat. ok natia lagh
 foxa landi sinu. Um smafund ok
 þá ap liggir. Almannalep maþ skipi fara góma
 at. þá aghi sin halung hwar. Liggir almá
 na leep til hafs. ok sia. Liggir þyrping obþg
 þá a dypri. byggir miera. taki vp ok ry
 ma ok bota. iii. m. till þráskiptis. þú
 aghi watu sum land aghi. vran þá
 see m: kope vudán gangit. sió lyp. ok
 a lyp. þá ár eghán skogh byámanna
 ok allir til hánur. flat kiol ár aluan
 nungir. bap land ok watu. Geyt má
 fiskia huus amars ok takir fiskia háš
 iii. alua warpi. ok warpi laghlika till

Þú 29
 vatan som
 land 29

wunni. bota xvi oer malzatañu. swa
 ok fora lara garpa. ok lara nat. far
 man i lara fiska amars nu; nu; noot
 allr nat. allr lyustar. bota vi nif till
 prestuhytis. ok fac atf fiska. sigly annar
 foya fiska tabit hafwa. ok annar sy
 mar. hafwi pan wifzox sim wain
 wil. swa win han ok dyl nu; allu. pa
 dyl map. xim. manna efa. Dragly
 man noot i silcawik amars. bota vni
 oz i pruhung hwan. swa ok pe su rwa
 noot. wian formans wilia. swa ok fo:
 scaman an han rfwz. fo: allu sambu

Nu wil man goza wy .aa. xv
 af nra akr. allr ang. go: a ang
 a amars landi. wian hans gopwila
 su aa. wil man taka bpa ampna aa

The
 ma giden
 vpi

almáinnuga. þá taki a bres wip þáin lí
 fóra bygha. swa atþi han handu ánkta
 fortaki. taki swa skogh sum bya áinn þin
 swa bresin skogh sum áki ok áng. ár wt
 merk. taki twa líp. stultunge rast laubt

Swa langh skal stultunge rast wala.
 áki heman fóra sool um scapu tíma. ge
 ulum ok huggi stóra las. ok kinn áir um
 unþran dagh. þ; ár lagha tak. wil han ta
 ka till áki állr áng. þa skal han rypia þe
 dylliar. ok góra eth hus i fina kunnir. ok
 gangi untaecam. ok márkutakt m; u.
 witu. ok wára þ; lagha tak hans. Dela
 twe um táktar tak. þa hafwi þáin wipz
 or þ hult giorþa m; twem witu. ok fíð

Thatta áin lagha. **¶ vi.** lum epe
 háfþ. þ; man hafw. um þyp áar

oqumþat ok oklandit. kom þi sýan annar þok
 sigt sit wair. þa hafwi þan wipzox þinn
 takit hafwi. siva wair ok wim alla' þoþn
 ioþ þinn man þoþr allr skifta' faar. ut
 þan se owormaghi. allr ar wthlandis. þn
 þe skuldi a tala. þax man i alnannug. ok
 þar affrokis tak þera wim þy þaar. þa haf
 wi þan sýan þinn taki wil . xvii .

Liggir kopa molna'stapa boollstapa mal
 lum. hafwi haluan molna'stapa
 þwar boollstap þe allr þy. Liggir þera molna'
 stapa. i. þy. agha siva myskir þwar sý þan
 a i þy. Dela' man wim quarna bygning.
 allr vin nokro þe bygning i watna' sý skapa
 goz þe skulu. vi. man skapa. þwat þe bygning
 skapa goz allr ey. wipna' þe siar man. at þe
 bygning angri skapa goz. standa' þa at sablo

Molne
 Rad

sa. witræ þe at hon skapa giorpa. taki þa wif
 ok ryma. ok bota. vñ. or i þrifuug hwan
 þy at angn ma aly till skapa bygga. **¶ vñ**

Dwar sim booz a by mytaknu. wærpa
 waghun þwz sin land. booz i formu
 by. hwita hwar sin lut siu han a i bya.
 hwar ey brooz lut siu. þa bota. vñ. or i
 þrifuug hwan. for þe waghia till þykeu lig
 sia. ok þingz. ok ratta almāna waghia. ok
 þorf brokar wifz ok asa. vñ iox broar
 sim hga hggia minn bakku ok dikum
 alle grawm. boot m: m. or. ok byggia si
 þan. falla þasta broar ni aru saghya
 wair konuigr malzeghanda. at. an ang
 hawar skapa i broo fangit. hafwz nokor
 skapa fangit. þa wair han malzeghanda
 Allr broar. ok almanna waghiz skulu.

v. alre brepa wara. hwar sunn ay ryls
 alnanna wagh. beta swa fora wagh
 su for bro. swa stal ok prast broar byg
 gja. ok waghja ryma sunn bonda. all
 afyrt laglum beta. har ar prast n bou
 ta laglum. **Lusn.** **Ryurunz a.** **Judals**
a. ok **anginanna.** a. s. skulu landzmau
 broar. all farur vpa halda. par faria
 sunn aigiti bro wart. falli notoz passa bro
 ar. all farur beta. **vi.** **oz.** **pryung**
 hwan. hwar fora sik. **falla** all beta. **xl.**
 n. ay war s. pe boot mera. **Qu** kan folk
 i broo skapa huta ok doo af. ligg han i
 wapa votu. **vi.** **nubū.** **Qu** kan pem arm
 all been busta. **liggi** i. wapa galdum
 Dyrte halst sik i bro. ok doo af. **gildi** at **Bill** had
 . **vi.** **oz** skuth. hale mark too ok qunder **fig** **ibra**

x. örtuggh. sunn faar geet bukkir fora örtuggh
 an þat ar örtuggh gamalt vintir gamalt. ar
 þat twággja ara. u. örtuggh. ok óra an
 þat ar þriggja ara. **S**unnar fól um. þann
 mungar. ay warpe þe boot meira. **xi**

Swa skal elde warpa. bráunnur man
 skip i skogin allir i lyktum
 þem elde skal han warpa. um. v. náttir
 at han ay scapa góð. brúndir vp um akir
 allir ángi. bota. um. og i þrupung hwa
 ok gærpi at gærp. brúndir skogli bota sa
 mulep. mállum gærpa skal bonda war
 pa for sik. ok sinu wainapa hionum.
 brúndir vp eth góð. amat at til þake. brú
 d. gærpe aldr allir flera gærpa. allir by al
 dr. um. mark wapa boot. ok x um má
 na ep. faldir at epe. bota. al. nif. ay ar þe

boot mera pyt vaper bruinr by ok bonda

Im brand nu vilia waike **ff.**
 Nu var man eld ok wil vaper bruin
 na by ok bonda. warke takin nu blaſan
 ta brandt ok brana mun. ok brunnanda
 brandi. pa skal hau till yunge forer. sy an
 skulu en man swaira by sanast ar wu se
 maal. waira se han. pa betar pan xl mit
 saklotan vant ok balapa. falla se han.
 pa betar alt by han aa till wa skiftris. ta
 ki en lut. k. numan malzeghanta. prur
 ia alla man. boudanum ee fiest at gilda
 fora lat sit. ok witi siatfor lat sit yuru
 nybet by war. Dvins ay mera aat. pa
 a e bonda fiest fult fora sin skapa. ok
 han skal vali branna. want hafwe fora

Molke kuma. faar allr **ff** bonda **ff**

Handwritten notes:
 M. 1. 2. 3.
 koma f. 1.
 1. 1. gets

geet annars. warþ þar ok a tabin. ok
áru witrn till. bóta. m. ox. allr dylr m;
m. mannom. molkr þo áru til witrn.
bóta. m. mfr till þraistiftis. áru ey witrn
till. þa dylr m; .xx. mannum. .xxv.

Waxer á
Waxer

Waxgi markr a markr annars. hwat
þr á dóttr allr quist. bóta. m. mfr
án þr á bátra an halfr. óra. ár þr halfr
wz óra allr minna. bóta. m. óra allr dylr
m; m mannu. allr þuggia óra boot. dy
liás m; m mannu. ok m. markr boot m;
xx. manno. Dela tve um eor markr
hafwa þar eor þolz markr. þa a þan wa
ra handu mallu hafwz. .xxv.

Draþi fa annat fa. hafwi bapa þr
quka. ok swa þr dýpa. vtau annat
fa se tapt allr haft. þa galdi þu allan scap

Inpt. attz
lyofft

atir þ; lota' au. Sargh þ; fa' annat þ; hwat
 fa' þ; hætzt ar ok do' ay aff. þ; ar ogilt.
 utan þ; alla' ma'al. Spullar man annars
 þ; buapa' fa'. swa et þ; ar ay fætt at þ; ola'
 sapul. allr sila. þa fae hannun þ; ar sapul
 ok sila' þ; illar. ma' þ; an hnt ar ofort ok ay
 laugi'. Dyl þ; an sum fa' a. þa dylt m; þ; u
 mannu'. kunnar hunda' vita' annars
 fa'. hwat fa' þ; ar. ok faar ay do' aff
 þ; ar saklozt. utan þ; buapa' fa'. þ; veta's
 sum fa' ar sakt. do' þ;. þa galdar qukt fora'
 dot. ok hafwi þ; an dot. qukt gifwz fora' dot

Sarghar man fa' manz allr. *xx.iii.*
 þ; ar. þ; eta. m. oz. ok scapa atir. allr.
 dylt m; þ; u. mannu'. Drayr man fa'
 manz allr. styal. vni. oz. voot at þ; þ; u
 ung hwan. Drayr hmad allr. styal. vni
 oz. i þ; þ; uung hwan. wair ok angri

*Scapa
 hwan
 styal*

Lafes ma
hast

lyndi dýra at galdom. Angin ma annars
fá taka, till nokro nyt at þu hafwa. æy ankostá
hans hvarra quibz állr det. wtan þan haf
wi loff állr legðu fóra síb. Taki man þeist au
nars. vaar állr apra ankosti. kumbz samadag
ati. betar mi oz. kumbz æy swa betar. vii.
oz. Þrámir ma vaar fóra maumi. állr annar
skip. betar. viii. mĩ till þrá skiftis. ok scapa.
gald. Þrámir snakku. betar. x. mĩ. halft
konungi. ok halft skiplaghi. *Dipz bo þalkir*
lyktas swa. at þu hvar at þu þan aa

*Þ*ar byras þingmala þalkir ok talas
i þanorn flokkz x v. C. i. Om laghuá
ok byrkafwla. ii. Þuru man skalvæna ok
þeinstampnug. iii. Om þing ok stámpnug
iiii. Þuru man fórar þing at maumi xxx
v Om sak sáung xxxo xxxo xxxo xxxo

vi Om þingz fall. ok tva' talu *xxx xxx*

vii Þuru lagh skulu fallas gangas *xxx*

viii Þuru eþz standa. allir at ganga' *xxx*

ix Þuru man skal mata' for' aprum *xx*

x Om vitnis maal *xx xxx xxxxx*

xi Om domar ok wápnung *xxx xx*

xii Þuru kunnar ma' vitni' bára *xxx xx*

xiii Om eþa' taka. fa' taka' ok wáptaka

xiiii Om friþ i saknum *xxxx xxx xxx*

xv Om landamara' *xxxxxxx xxx*

Du skulu laghman takas. þa
 a þou. hylsamán xii. man
 nafwona. þe xii. skulu lagh
 man wáha. ok hylsamán skulu
 handom doma' i handi' sata'. þan konunge
 wald hafwz þz till. Laghman a þing se
 þia. þa þing a rathka' wáha. allir konunge
 brecc' kunnar. Qu kunnar konunge brecc' allir

þingmal

bup till lantis. þa skal lánzmann bupkan
la' wþ skara. fura aff hwarriú husaby
þe skulu fram fara ok aþ at. aþ skulu
þorþa karla' sū i skoghun boar bupkan
la' þara. ok aþ þan i wþriun booz. þan
sū þem nalt booz siglur þem hwat a þi
gi gors. **H**war sū bupkafla' falli' allr
willi' a mote konuige bupi. þeta. um. ar
i þrupuig hwan. skar lánzmann wþ bup
kafla. ok wil sokna' þing hafwa. þa
skal boude' fram boude' þara. hwar þau
falli' þeta. um. ar. Dela' þi wþ bupkan
la'. hafwa þan wþroþ bupkafla' wil
fram wita'   'll'   wþ wþ wþ wþ

Ligh' man galdri' aþriú alin. þtugl
falli' meyr. þa skal han fora' gary
þans ganga' m. n. mannom. ok gald
þraflwa'. galdri' þan i þam nattom. wa'

ri sakloz. gialdiz ay bota fora wophald. u. oz
 ok gialda sipan. **S**wa skal man panninga
 krafwia. ywat pe aru fiera allr faira. pu
 wil man ay panninga. ok ay laghybyu pa.
 pa skal han annan tima fora garp ganga. ok
 krafwia baya giald ok wophald. ok hem
 stampra wim u. natte. gialdiz ay pa. bo
 ta pre mit till praektus. allr dyli m3 ru.

Mansman a sokna pingmannum. **m.**
Hafwa. twem simu um **S**wart
 aar. ok fiera. utan konuge byu boma
 sokna man skulu sib pingstap wota. ywar
 pe gita utan a kyrku bala. **I** man sak
 at manni. pa skal man hanom a ping
 stampra kumbi han ay til swara. ok ha
 wz ay forfal. bota pingwita. u. oz. ok
 pre mit fora swara lota. aru bap a pingi

þingmal

till talanda ok swaranda. ok domis ma
lit til fãvota. ok vil aþ fãlta. ok aþ mo
ta toma wãpna. þa ma misseghanda
ok lauzman fãlta af hanu brãfwia
þrem snumm a þy þingi .iii.

Du vil han aþ þa fãlta. þa
kalla lauzman þing fora garþ
hans. ok aþu þe aþu i fãta mĩ fãpi
þit fava. ok satia þing fora garþa
hans. ok aþ þa þrem snum fãlta
þepas. fãlta aþ aþ þa skulu x. man
i garþ ganga. ok mata wt sak hãs
allĩ aþu dom. vill han mĩ wighi
wãras. þa wãri ogildi ok sũa hans
fylgha. ok þe i. lxxx markĩ fãpi sũ
þonũgĩ man fylgha. ywar lauzma
n gũr fylgha tal. bota. iii. markĩ. vil

han wāpīer pūng stan garpi. pa wāpīer
 vūdi pre marbom. vūdi landzens booke
 pa wa aī mātas ok aī seiflas fora ha
 nom. for aī wāp aīu we vūit. **G**ifs dāpū
 manni sak p̄t aī war a quibkan kiart
 pa standā dul for dāpūm a' dult gār. gār
 aī dult. pa aīkwi ywar swa leet sunn

Swa teal man sak sa' **T**lust **v**
 tia' amman fora garpi m̄z. u. vith
 num at byrku aīlī a pūngi Delape. an
 nar ligh: sak sagha wara. ok ammar aīp.
 pa hafwi pān wīzorp sak kallī sagha. wa
 ra m̄z twem vitnū. ok xnu manna epa.

fals at epa. veta lum

, vi .

Gē skiplagh alt. aīlī sobn. pūng fal
 for lausmanni. pān dagh p̄t aī w̄t
 lika' stāmpnt. veta. m̄. nīf. ok hafwi pīg

zak
 fathia

Imginat

pan tagh þær næst ær. kumma æy þa. bota
vi. markir. ok þe maal stafins till landz
þing. Sighi bendi sik a þingi hafwi
wairt ok lauf man nekær. þa stulu þz. en.
man wita hwat þz ær sant wim. wær.
þe næmpd bendi. wari saak lads. falla
þe þem. bota sum þz ær sakt. Guvz man
apru sak a þingi. þa skal þan samu talu
fram halda sum þan besta till taki. Skryta
þan talu. ok wita þa swa þz. man
bota. m. utt till þæ skiptis. ær þz ok swa
rundin wæru lagh samu .vii.

Gifvz man apru sak a þingi. wim
þe maal. lagha maal ær. þyupz
þan lagh foræ sik swara skal ok þu wil
æy wip taka. laggia þa mþz ok taka til
tak a þingi. þy. þz æru valz wip. ok

byupa sýan for^a garvi þe lagh. swa sum
 þan hafow þe sialfow wif^e takat. xiii.
 manna epe. ok. viii. fasta epe. skal viii. x.
 nattir byupa man^a sobna. ok man^a
 þrupung^e. utan þrupung^e viii. xv. nattir
 landa mál^u wiii. xxx. nattir. allir epe
 sum minna áru byupa^s wiii. fám nattir
 utan sobna ok man^a þrupung^e á fóra
 ár sakt. áy ma epe wiii. fredagh flyt^e
 ok áy wiii. helghu tona. ok áy i gen
 fastum. þa þáttar epe skulu fóra^s. þa
 skulu epe takir fránn wára. skul þem
 wiii. epe. þa a þan wita mátt^h
 u mannu for swára þan hafow
 skilt. ok gangi sýan lagh sín. þu áir
 laghlike till sakt. ok þin wiii. áy ko
 ma. bypa þa till fool satti. áu áy áir

haldg forá. ok wittu lípan forá luttastu
 mannum at þan þz war m; línu eða má
 num. líghz annar eð wára búpm ok
 annurá. hafði þa þá wíþzozz eð lí
 ghz búpm wára m; n. mannum **viii**

Swa stótu eð standa at laghu. xiiii
 manna eð ok. viii. fasta eð. þan a
 standa wia þre gen fastar. mot wíþozz
 ok máþlímbz. ok múbialz mállu
 áru áy fozpa núan þat. þa wárm fál
 dz. þe eð línu munná áru standa vni
 twa gen faste. áy ma fasta vj a dz
 þan man fozá. á annar dz af þe
 lí wíþz koptas. witi káþ lí allz guld
 m; n mannum. ok xiiii. manna eða
 þa a þan swa swára. at þatta lík
 íak m; viii. fastu. allz galt. ok wite

nís máþ

valkr

nis man wip wara. **W**itun agha swa swara. at þe wip waru. vin. fasti gifur wara. allr tabur. Gangr man ef utan dom ok skial. wara ogildr. ok þe vndr skript sum ef sworu. . 17 .

Du ar man laghfaldr. ok lauzma. wil han lobur. þa skal þing till by hans kalla. ok maþzma. i. garþ hans namna. þe aru. x. n. man hwaro lauzman allr lagyman skal i. garþ garþ ganga. ok angri matu rafa. ganga þe i garþ bota. m. n. maþfina sculu loþzora mata. ^{ok} ganganz fa. wunz ay þat till. þa skal matu boen ok ho. wunz ay þat till þa skal hus mata. wunz ay þe til þa skal win eghnir mata. wunz ok ay þe til. þa bitr ok mat bool bendans

þetta mat skal mata's fora þin sijn fættar
 a þingi ok ángin rat vilha gora allr gjal
 da a rættum stæmpnu dagh. ok swa fora
 þem mannum sijn hwartra vilha fættar
 allr rat gora. utan þrykkis a þingi fo
 ra iorþ þe matin warþ. wæri stæmpnu
 dagh: in manapa. **W**æri bouda allr
 frændr hans. innan þæri stæmpnu dagh
 wæri þera. **W**æri ay. þa hafwi þæri iorþ

Kinn ma. an || sū matin war. f.
 gln a annan byupa. utan for
 þetta maal draap. sarr. utan. alla
 allr a wærianta wipzorþ. þær man vit
 in ok þyllr ay byrþ sine a þingi. allr
 at þyrku. bota in. nið stros wæri
 swa mangr þær airu. bota hwar fora
 sib. **A**l ma fapþ allr son air bropþ wæri

þi. King

bára. allr i epū standa hwar þeir miz
 aþrū. ok aþ þau man i skriptū aī. ma
 þau þau utan byrkui standi xi

Dennir laghymanu dom sin a þingi
 laghballaþa ok wáþiair aþþrū
 wáþiair aungin mota hnom. þa wari
 dombr̄ haus gildr̄. hwar þz aī wni epā
 allr vni þámminga. hwar a haus dom
 delar utan wáþning. bota m. nū sum
 wáþia wil. wáþia a þingi þre markir
 vndr̄ lausins bok. ok taki til tab. ok
 standi maad i quarstapi. þar till mal
 aī wt rōut xii **I** þama malum
 ma kuma swaira. ok wari bára. þt
 aī þt fōlta aī hui aī þa nma bery
 fōþas. hwar þz fōþas tōt allr quib
 allr hwo hui barnafap̄ nampn̄.

Annat air pat. an fa' go: andra' fa' skapa
 allr man go: fa: allr fa' go: manni. *f. m.*

Quall man epe taba. allr wapia' ta
 ka. pa gifs taba wald. oc wita
 sik i tak ni; n. mannum ok siakwz han
 þyri. an han wip gangar. at han tabi
 war. Dyl han þ; han tabi war. witi þ; þu
 man þe a þungi wara. Virta' þe han all
 taka. þa þoti tabi þre ni. ok bonta' þilla
 wipoz þin. wara' þe han. at han ay ta
 bi war. þa ay ok bonta' fallu at wipz
 orþum. Sigly: annar sik hafwa epe ta
 ka. ok annar fa' taka. witi þ; þu ma'
 dyl han fallu. witi þ; ok þu. man þu
 fast war. allr þwem fast war. þwar
 sik gic war: for: malfatta. war: war:
 for: allu manni. *f. x. m. xxx*

Tætta ár fríþ: 1. sókn. í le fríþ
 gangi í v. nattuinn for úl. ok
 wt þr dagh uila. war fríþ gangi lit
 la gang dagha. ok wt vinn botulfs máf
 su. Án fríþ gangi í vinn pápurs máf
 su. ok wt vinn michiáls máf su. í þá
 sum fríþ ma ángin ma ángin ánnan
 lagh sóla. állir forganga. vran fóra
 war ok fríþkorn. ok war bild. þ: ma
 bráfwit. ok hem stámpna. ok swa
 vinn. k. gambla wergarþ. þuru þe átt
 standi. þáma fríþ a ok wara. máf
 þonúgý ráttí skatman ár. i. laudi
 nu. þwar sum þáma fríþ byttí no
 kon af þín nu ár sátt. þena. m. m.
 ull þes skifus. **I** þwar fríþ. ok an
 fríþ ma má lagh sín fóra. haldí an þa

Tætta ár
 fríþ: 1. sókn

Þingmál

fallin warþ. kútslagh ok bugghu sent
þe á konungensak. xi. m. ok málc
eghanda. ok alla man taki áfr landz
laghumi. Qu skal hwar wighi man
sum atartan ara gamal á yafwa. v.
folk waku. swarþ állr óra. iáruhat.
Þiold býnu. állr mulu. ok bugghu ni
m. tyltuni árfwa. hwar frp waku
fórar til þingz ni; lík. utan konungz máz
orlof. bóta. iii. m. hwar sum gaar
obuyri á konungz máz gengar lí
k. ágha áv. bóta. x. m. ok. áv i bon
da ágha bóta. viii. oz. **T. xv**

Swa skrifis landum ni konunge.
mállum. at swerki ok uorkis
býna i vlu þrálki. ok lez ápti yðna
xv. wíkná langum. þa á uorkis bo

nūgi for waltan ok hymnān. an sweritio
 kommigi for oltan. ok norpan. þa lepur
 or ysmar ok i skata biādu. ok i bakkr þo
 rusga ok i maru bak. ok i brakku. a stū
 tungz ere. aff þe brakku. ok i honu
 bargh. þāpan ok i hallu. þe ar stande
 i torpa wurkika. ok rume a hognar.
 þāpan ok i fur all i samunga watter.
 þāpan ok i þorpuga gras. swa þāpan
 ok hwiata holma waltir. þāpan ok i
 ofopa. swa i birrusopa. þāpan ok i sūz
 siopa. þāpan ok i hwiata storn. ok a
 alkwr aall. swa þāpan ok i honar hō
 gha. aff honar hōgha. i koungz hallu

Scio Dne ihu xpc q in quibus die passioe
tue memoria habuero. fauus salutis eio. Ideo
immensa pie & boni. tua ofisus p horz quibz
soluez tuoz. sanctissimas penas. Te deprecor ne
me indigna familia tua. & os amicos meos
vinos & defuatos celesti auxilio protegas & defed

gaud m^a q soluis tue gl^e plenitudo pallit ducim
gl^am angustoz gaud maria q ficut dies a ple fit
toti curia celestis obediens te sui regⁱ mirum d.
uotissi. Generat. gaud m^a q uenit^{is} pregattion
gnata eo sc^{ilicet} r m^a & insup^{er} Jorudam / soae^{tes} om
obtinens broz gaud maria q sume manestras &
tua. & una solutas et in oibz q^{uod}z pla
ment^{is} tue soluti^{is} sumus r m^ais benigno fa
uore. g^{er}mit gaud m^a q tue soluti^{is} arbitri
r^{ati}oⁿibz r^{ati}oⁿibz. In hoc p^{ar}to & in f^uro gau
d^{ium} ma^{riae} q^{uod} omo scanda^{rum} eo q^{uod} h^{ab}itua gla
ria q^{uod} fact^{is} p^{ro} d^{omi}n^o p^{ro} infim^{is} p^{ro}loz
p^{ro}ta & m^a E

Dne ihu xpc. pro te p^{ro}curat gl^{ori}osiss^{im}e passioe tue q^{uod} h^{ab}et^{ur} ab
celebra^{to}ne q^{uod} p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
Inola^{to}ne q^{uod} d^{omi}n^o p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
q^{uod} f^uit^{ur} a p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
f^uit^{ur} a p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
r^{ati}oⁿibz f^uit^{ur} a p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
tu^{is} corp^{or}e & f^uit^{ur} a p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e
p^{ro}curat p^{ro} f^uro r^{ati}oⁿibz tu^{is} q^{uod} d^{omi}n^o t^{em}p^{or}e

Har byrias árfra valkr ok tálhas i hand
flokke fám ok tuglu **aw aw**

- i** Huru man skal laghlika konu fálta
- ii** Om byllþus gárf. **aw aw**
- iii** Om gíftamáal **aw aw aw**
- iiii** Om morgþungíaf **aw aw aw aw**
- v** Huru kúna forvalkr morgþon gíft lína
- vi** Huru man warfe i horslang draþm **aw**
- vii** Om þe gífti barna gooz ár forá
- viii** Om hemþlygþi **aw aw aw aw**
- ix** Om gíaf ok þoy minan nánga elstí
- x** Om skýti þi hion skilias barnlós
- xi** Om byst arf **aw aw aw aw aw**
- xii** Om skuto arf **aw aw aw**
- xiii** Om kullar arf **aw aw aw**
- xiiii** Om bab arf **aw aw aw aw**
- xv** Om íahapa arf **aw aw aw**
- xvi** Om míf arf **aw aw aw aw aw**
- xvii** Om ofsmunnis arf **aw aw aw aw aw**
- xviii** Om skíot arf **aw aw aw aw aw**

¶ Om þræla'arf *cccc cccc cccc cccc*

¶ Om raantakna kuna barna arf *cccc cccc*

¶ Om vittuglu mans arf *cccc cccc cccc cccc*

¶ Om lighus bote *cccc cccc cccc cccc*

¶ Om þuru barn skal fapur wita *cccc cccc cccc cccc*

¶ Om þuru frilla barn arwa's *cccc cccc cccc cccc*

¶ Om guld afte' dopen *cccc cccc cccc cccc*

Effha' balki byna's at gíftrimalum. þy
at a' kunnþ' eou af twem. map' af
manne. ok hwar af aprum. angin tuu ku
ma siwa saman at aþ mun skilias um lipar
en þy' fia ok amoz afte' lifw. af hængi' allu
byna's al arf. þy paghar moð taki man þa
at barn i wanum. þen þy' gaha' ok þen þy'
nopugh. þy ar' dþin ok scaparðu till. sinu leya'
buna' sighe. þanna' frwa maria. þatta' war
mik' scapat. þo' an' mik' war scapat. þurtil
all' firk. Et cetera

Heeþ þhar dme' wille' lida' hich' noot. laath'
claus' hich' labha' mi' dooth' *cccc cccc cccc*

Qapz skal kinnu bupia okinz waldi taka
 han skal fapz hainnar ok nastu frand hrit
 ta. ok peira goopulha leta. Nu kan hann
 wai swarais. pa aa fapz wald. fastmpra fa taka. ar ay
 fapur till. pa ar mospz. ar ay mospz till pa ar brospz. ar ay
 brospz til. pa ar systir. an hum gift ar. ay ma ma' mo' gifter
 ar ay systir til. pa ar fapz fapur. ar ay han till. pa ar
 mospz fapur. ar ay han till. pa ar fapz mospz. ar ay
 hum till. pa ar mospz mospur til. ar ay mospz mospz
 pa ar fapz brospz. ar ay fapz brospz. pa ar fapur
 systir. ar ay fapur systir. pa ar mospz brospz. ar ay
 mospz brospz. pa ar mospz systir til. ar ay mospz systir
 til. pa aru slyzlunga. ok broslunga til bappra
 m. a fapz na' ok a mospz ne. pa sulu fapz m. fasta
 na' fa' taka' ok ay mospz m. ar narun a mospz m
 an fapz m. pa a mospz m fastuapa fa' taka. Hwar
 sum annay rannr fastning. beta. m. m. takir pe
 pan rantir ar fastninga mala. Hwar su gipir mo'
 vran rat gifter maus orlof. beta. xl. m. allir wi
 ti loof af rattom gipta manni m. xv. manna

eye Qu ar fastninga' fa takit. ja scal han fasta' m; attā mā
 mun. ja sculu per fasti' at wāra. siuri af konunnar hāl
 fwm. ok siuri af mansins hālfwm. ja ar fastninga'
 fa' bāpa' laghlika' bōrit ok wip takit. **H**war sū fastn
 ga' fa' bār a fastninga' fa'. bōta' þre mī' allē dyl m; en
 mama epa'. at han āy wilsta' at fastninga' fa' war fō:
 bōrit. **N**u kan mō' siālf wip fastninga' fa' taka. ja
 bōta' þān bōtina' sum fastninga' fa' bār vtan þera'
 gopwila' þār nāstu frānda' war. **H** wihkm mō'
 man takir mot fapēs wila' allē mōp; an þer lifwa'
 hwat hun takir han til apal manz allē lofka' laghs
 ja wār mīskūna' konar fapēs ok mōpōr. ok ānri an
 nars frāndz allē gīfta' manz. wil fap; ok mōp; fō:
 lata hānm sak sīna. ja takir hun fullan arfa' luth
Du telas hār vm. hwat hāmma' war þat fōrlattit allē
 āy. ja sculu þ; en. mān wita'. **N**u kan þem manni hu
 gh; wāndis ok wil āy ja fastning halda'. **H**afwi þā
 fōrgiort fōrninga'. ok fastninga' fa'. ok m; m mīkē
Qu ar likt þera' maal bāggia'. at hun wil āy ja
 fastning halda'. ja lati hun atv fastuāpa' fa'. ok fō:

ninga ok miz m. m. fætt man bono ar wip fap allir
 frandi. þar nattu ar ay bonu hialf a fættninga stapp
 no. allir ar ay till woz kunnir allir aldars. Aght
 wald miz frantom sinum ne geen sighth. ok þan
 man fætt haffa apzum betar m. m. till pralif
 te. þu ar bona hialf a fættninga stappna. skilis
 þy euast pera fættning at bilsupe wil. þan a sco
 þa þe forfall sum pera mællum ar. ¶

Du rafi man til byllups .i. byllups tima. þa
 sanki þan bypfræmo. ok bypmanum a
 mun sændi geen bono pera sū þans ar fættar ko
 na. þu syus þun þanū fættar bona þans. þu rafa
 þan an annan tima ok beþas fættar bono. sma ok
 smis þanum sūm þyrr. þa sændi þan a þyrra ti
 ma ætt. ok smis þanū an þa sū fættar. þa betar
 þouūna gisfamau þre m. kōpgild. taki þou
 dan foræ kost sūy. Hæki aght hialf gispa sū
 ni rafa. þu ar fættikona þanum sūnd .i. þrum
 byllups timū. i. samlanga enum. sanki þa
 franta flok sū. ok taki þa fættikona sūya. ok

enki

hea þe kona lagu takm. ok aþ raantakm. hvar
 hana vinnu aff hanom luan. betar xl. m. *Ru*
 alt wal wera buupman geen buup koma. ok
 buupkama. þar skulu i fupi þit koma ok swa þe
 wera. ok þafan fara. ok myskjunn þem nokr a
 þem wagh. þa aa fap ok hand: þe affiti takia
~~Ru do: buup a wagh vn. þa skal~~ *Ru* do: buup a
 wagh vn. þa skal at: lik till þar. ok maþfpl
 gh: haimar. *Do:* buup a wagh vn. þa skal
 lik at: till þar fara ok mþfplgh þans. *Ru*
 kunn: buup þem till bonta' sins. þa ar þun i
 wairnar bonta' sins kamm. kan þusbonta'
 nu all: þuskuma. all: barnom þera nokor
 go:as. all: andru þionu þera. þa ar bonta'.
 ok þuskru. ok barn þera. all: i hundrapa aff
 galdu. an þe draþm warpa. ok i fiurtagh
 nu:ku. an þer saar warpa. wro þion ok all
 amoz þion bontans. liggi i twa botu an
 þe draþm warpa. all: saar warpa. *iii*

*R*u all: man lup ok beþis gifytamaal
 af skyldu manni. þa a þan gifytama
 lunn vapa' su skyldusti ar. þan a kono ma

in giftra. till hepr ok till hustru ok till siangh
 halfrva. till lasa ok til nykla. ok till lagha þær
 umge ok till þalfo þæs han aa i loðsæ ok
 þau afwla faa. utan gull ok hema hion hans
 ok till allan þan ræt þær wylansk lagh aru. ok
 lym halghæ eriku. konūgr gaff. i namnu þæs
 ok tons ok þæs halghæ anta. Qu ai fwo. bon
 da allir hustru franda sine. ai w. bapuoþ ok
 loðsæ. þa aglu loðsæra bapm. ok 100þ agha
 þæt þera sum ai fwo. .iii.

Dindra tage wun moꝝghin þa agly bode hut
 fru sine hepra ok hanna moꝝghugraf gif
 wa. gifwo han i eghnu. þa skal han gifwa mꝝ
 fastu ok fullu skialu. swa mykt han wil. swa
 mykt si moꝝghugraf ar. swa mykt ma
 hustru bon da sinu atir gifwa mꝝ fastu ok ful
 lum skialum. ok wari swa full þe graf si þe
 bouði hann gaaf. þalla graf in ar lake. þa
 moghu þe gifwa hwat þe sin rikara allir fa
 tughura hustruma sinu. swa magha ok
 hustru þem atir i getn gifwa. wari ok þe lagha

graf

Du kan kona hoor gora. ok wairþe lae
laghlike till wunni. þa hafwz hui for
gort morgingraff. ok alla þy sum hui war giffit
ok giwin till. **Som**ðr. gualstap mallum giptz manz
ok ogipta kona. ok wains þat til þera. þa standa
fora. n3 atartan manna epa. faldz at epe bota vi.
m3. til þræstifris **vi**

Gangi amiers mans kona a builðr. allr blez
i amia komu siang. wairþe baar ok a
takm. þa skal hana til þingz fora. fallr þu. man
konona sū fangni ar. þa fallis hui till xl. m3
hafwz hui aþ þannga til. þa bota lokka smæ.
ok oz ok nafur. ok heta a hoistakka. **Takr** ko
na aþra i sianga n3 bouda smū. ok n3 þem sa
nu wetmū. ok slaar hana þr i hal. ok falla ha
na þu. man. liggj ogild. **Þu** kan man annan
taka i siang n3 komu sinn. ok slaar han þar i
hal. allr þapm þem. þa skal han þem saman fia
tra. doþ ok quk. allr þapm doþ ok swa til þingz
fora. þy skal þu man wita hwt þr ar sat wni
fallis þe sū draþi aru. liggm ogild. fallis þan
sinn draap. fallis till moþþgialda. wrake bouda

boort huffru sinna laghtakna. ok taki i stap andra. ok i
siang ni; sik lagge. ja rann han huffru lasa ok nybla
bare þu him. ok frænd; hanna. þu him hafu boort stool
a stool ok rann hanna lasa ok nybla. þu calli wtstut
stola. þu er frætighi ni; boort at till þræstis .vii.

Du giptis kona i karls bo. giptis til lagha þrupung
giptis karl i kona bo. giptis til twaggia lota
Du gangi him a gipta aþra. ok barns fapna ai
ni; hanna nna. þa scal for barna fapna vntan skif
tas. ok taki þer forstunni twa luti af ledy. ok sihan
giptis manni til twaggia lyta i þrupung hanna
aru ok þear gipti wari lagh samu. Hafu aldagh
angni wald at giptis i barna fapna. Giptis ko
na i karls bo. ok aru þar barn fora. þa scal ok vntan
skiptis. þera gooz si for ar lakt. ok giptis
aldri kona i barninna mofna. for an þat er wntan
skift. Skiptis þu wntan sinu þe agni for. Vilha
þen bolagh laggia ni; fap þera. þa hafom þu þar
inn wald til all þera frænd; bo lagh laggia. ni;
fap þera. all. mof ni; boole fastu. þar scal þu
wara þu er mof twagifti ok ar for wntan
skift. þa taki wntan halft wif u komu

hastoe
briag

22

áru þe þreir áy þaar han þy mera. ok taki
 slíkt gífta' sún gífta'. áy þómi twa gíft ok
 áy þóvntan skíft. þa taki þun þyþíng wíþ
 twa mánu. áru þer ok þreir. áy þaar þun þy
 mera. ok taki slíkt gífta' sún gífta'. Nu þan þa
 þi fapz ok moyz. daz wára. rapu fóra' þarm
 gooz fiandz þeci nástu a fapz m ok ammar ad
 moyz m þan nástu mz lbyldastu wittum. kúmu
 þer mállú sún telar. þa gífts þem wíþoz þarna
 gooz at rapa sún vát. þan ok vát. wíl. cetil
Dóoz bonda' sún **T** þe þaru till wíþz þoma
 þuffru sner. ok áru þar þarn ástí. rapu þuffru
 fóra' þarm ok fapz m till þun gíftas. rapan þa
 fapz m s fiandz þay nástu fóra' þarm ok þarna
 gooz. a þwar þarna gooz hafwz handa' máll
 sún. þwat þe áy fapz allí moyz allí fiandz. þan
 a þwart aar ráttá' ragníng af þy goze goza'
 fóra' nástu sún dunn **un** **Q**u gíftí' bonda' tó
 sún allí dottí. gífwz mz þámm íoz allí. lóðzora'
 hafwí þat súa langi sún fapz ok moyz. síghia'
 ía wíþ. ok áy langí. þy at ángm ma' anna'
 quí. p. þan áy fwa'. áy þarn állí þarna þar

Dóaz bonda

Tho gíft
 Bondi þan
 sún etta
 gífta

þwa
 þan
 ma
 þan
 ok
 wí.
 þan
 sún
 sún
 ok
 sún
 m þ
 wí
 till
 þun
 gíft
 þan
 dí

hvar ti fap: allir moþ. ok angin annar skyl
 þe man. vitan gifwi hvar andru atir m; þe
 manna eþa. vþstir at eþa nír. ok vtr þat af
 þamí þráfs. **Þu** giftrí man son sin allir dottir
 ok gifvtr m; fylgþ may. vapr a fap: m ok moþþ
 m. **Þoþ** þv þan fap: allir moþþ. þráfwir fylskim þy
 þan eþtrí lut sinum. þarí þatí gytma til skift m;
 fvoornum eþa. ok taki þar hvarþ þerx luth sin.
 þytrí ok vþoþþ aftr vþþ sinna. þan son allir dottir
 skifta þort lut sin. allir andro kost þoþhþþa. þa skal
 þv þan giftrí til skytr ganga. þa standa þar i þas lut
 sinu þangit þafvtr. ár þora giorþ ár i gytum.
 ok taki fullan skytris lut. ár meir gifþim an
 skyþim. ok þafvtr þan þoþhþþat gifþina. þa gíal
 m þem atí afk sinu sva mykit þu i skifta lutí
 vltí. **Þu** a þanda wald at gifvtr þultru sinna
 till þraggia nír vitan moþghungiaf. sva ma ok
 þultru giva þonca synu. ok afk at enu moþ
 ghungiaf atar. an þun sva vil. **Þu** þafvtr
 þapr ok moþþar wald at gifvtr þarua sinna
 til þraggia markar an. an sva mykit ár atí

aki
 ok
 þy
 þy
 an þa
 m
 r d
 um
 rna
 etil
 ma
 þru
 þa
 rna
 nal
 þan
 þora
 a to
 þora
 gha
 ma
 a þar

22

at hwar son far þe märke ok dotti xii. or ar ap
sua mykt til. þa gangi giat till skifus. At þs bö
dm böja saman. vafar iorþ ok loozor. þs calli-
sianga þap. agha hustrum twa hti þerþung ok
bonda in twa lutina aff booskoyuna. Lyman þe
sua saha sum böja. ganga þa a hustruna lot
þerþungar. ok twa lotur a bonda in .17.

þion
barr 66
888

Du buuna þion barnas skulias aar. Doema
far an kona. Taki hwar þera sianga af
ti annat uz alla þy þe till hofar. bulde ok sm
lakh hofra dyua. ok a klapi tuwar kona afri
bonda in. agha þyrku klapi in þe bastu. þal
dr an þe warstu. þat a waru. þamilla. þur
til ok þwuklapi þufwoungþ. an ok þy me
ra. at mera till ar. þifwz bonda afri hustru
sua. agha þyrd þalt þan bast ar. ok wapu siatz
þe þan ma wai till wighis uz fara an swa
til ar. ok þyrku klapi in. ok ap þy mera at
mera till aru an nu ar. tak. Doz bonda ok
lufwz hustrum. þa gangi þalt ok sapul ok

wab
klap
gi at
looz
bond
skif
þou
zum
Do
gar
sua
nu
wa
rat
fan
zia
la
ga
fri
ba

waku hans till skifter. ok hustru hafwa kirku
 klari sin ok sang sin. wtan skiftu. ok hnt gan
 gi alt till skiftis. wari þ: bonda ok hustru atta i
 loozoz. lifw: bonda aftir hustru sinna. þa aghi
 bonda halt ok tapul. ok wari sin ok sang wta
 skifta. ok hnt alt annat gangi till skiftis
 þou attu i lozoz. swa i yndidat graf sinu. i an
 drum boum. hwat hald: bonda dooz allir hustru
 dooz bonda ar ay barn aftir. ok þan kombo till
 garz arfwil wil skifta. ok allu rapa. sitir hu wil
 swar ok sighe þat sant ar. iak war us bonda
 minu skamb: an skulta. ok wit wildu wari
 wanti iak þ: iak ar ay at meru kunnu an skift
 rati. þaghe iak hafw: loot nun af ratta skift
 fangit huus ok brwipur. ok booy okur bag
 ga. þa wil iak sighe þik till lasa ok till myk
 la. dooz bonda ar barn anda. kub: þan till
 garz arfwil wil skifta ok rapa swara huf
 frum swa for sitir. iak ar us barn ok byri
 bonda minz þa a þ: gozit spuas ok i. iafna

þar hændr at tættas . ok þo rafi yuffrum forð þu
þar þinn . ok liggi þa stámpum daglyr forð yuffrú
na manapar stámpna . þz áru manapar súa . forðs
þz barn ok i hem kombr súa manapú sýan vð
tán ár dýp . taki þat barn af ok orff . þz kallr
skýndapa manapar . forðs þat barn ok i hem
kombz attá manapum . áftir þat dýpm bondin dý
þz ár . taki þat barn af ok orff . þz kallr yuggþia
manap . forðs þar barn ok i hem kombz min
manapum áftir þat bondin dýpar ár . taki þz
arf ok orff . þz kallr lagha manap . forðs þz
barn ok i hem kombz tu manapú áftir þat
bondin dýp ár . taki þz barn af ok orff . þz
kallr senápa manap . forðs ok þz senna . þa
ma sý horbaru arfi skifta . ok fjlla sýan
yuffrum áti hvar þun hafvi forgiort af þz
goze . þu sý þun mð barni hafvi warrt
ok þat forð komis . þa á þun þz wita mð
twaggia quinna witiu . ok tu manna
cha . þu dala man um byllups kost . ammar

þela mæ
om þesslopo þost

sigly
þa
kæ

D
mo
ár
un
þz .
ár
þz .
ba
af
ta
á
sý
sú
af
w
b

siglyr meyr wair at gangia. ok annar minne
 þa hele at swa mykin kost sum þan wip
 kánnis ok tu manna ep n; at ay war kostan

Dar vonda ok lifwz barn || meyr †
 átti. þa arfwz barnu fapz sin. ok swa
 moþz su fapuz. a hwat þat ar son átti dottir
 ar þayy áptir son ok dottir. þa taki systir þay
 unng wip broþz. áru twa systir ok een bro
 þz. þa taki þer halft wip broþz. a swa systir
 áru. þa taki a systir halfwa minna áru bro
 þz. Lifwz barn áttur broþz. þa taki líkt broþz
 barn aff arfwz su broþz. ok líkt systir barn
 af arfwz sum systir. swa arfwis at till fám
 ta manz. þar hwarf fopaz fram af arzu.
 a mápan eet systir lifwz. paghar. paglyr
 systir áru doþa. þa taki líkt systir barn
 sum broþz barn. þu dar vonda ok ar ay barn
 átti. áru barna barn till. taki þan arf ok
 wof. áru ay barna þan till. þa hafwi þan
 barn. barn barn átti sik. ok taki þan arf

mang

02

ok orf. ok hwaru fap: allir moy: hystir allir bro
y. an þo at þe til sem. þu kan son allir totti
arfwa' fap: sm. lifw: annars systina aaf komna
þa taki þat fülleu sm lut. broþs lot: an af bro
þu wt komm ar. hystir lot an þau af hystir wt
foddi ar. allir uman fampsta' manz. ap ma
fampsta' man arf taka. þessi arff nu aru wptala
þem kallir byst arf. kombr alor bak arf. allir
nokur annar arf þar minan man nokot lifw
arf byst arfwi. þu siglyar frandi: þaruis.
þaru wair lot fot. þa sigly: þan wip swar sita
at þaru ar quikt fot. þat þaru þa molle af
mof: þina. hnis a horn ok þar. þar þar en
þona twaggia' manna witrn. þar kombr me
þu at magly: arfwi þaru hyn. þu do: þon
ta' ok lifw: þaru afiti. combr arfwinga' till
þingz. ok liud beþes. þak þafw: fap: min
arf. ok wil iak lot min wita' skata' ok
skifta' fap: min uinu rafa, þa swarir broþ:
þans. witþi attu fap: gþomun ok gopau þu

þara þu

vasa kunnu aflar ok goima. þat ar okat val
 at vi bapir aflum ok gomū. þy at saman at
 brostra bo bast. Þee sigly þm. iak wil skiaa
 ok skista lot min wita. ok fapmi nuna vasa
 gifs þa hann wifzox till ratta lagha skift. aghu
 þer ay. flerū byū æi enū. þa taki ymra syl
 km nait sola. ok sipan a hwar a sumi gamult
 ær till. ok atzta fiarst. Qu aghu þeer i flerū
 byum. þa skulu fapmis frandi. ok moþmis
 skifta hwarum sin lot som þe mumpuait kun
 min. þe agha moþmas frandi loth skiaa. ok
 fapmi a skoti halda. ok moþmis frandi lot
 ay taka. blandi þat nokot spkm sipan for
 andu. þa aghu þat sylunigi ok brotlingi
 wita. þvm. þar sum bolskiftis fastur waru
 hwar a hwar þera lot kom. æu ay þar
 till. þa taki þem mþum æru naiti. ok kym
 kumaiti. ok sipan ma spskma a amiat sp
 kma fasta lunda. ok ay forra hafwz son all
 dotti arft aftur fapur sin þat goolz. þa syl

Im sýslingar ok bryflingar booskiftis ef. at
hvar rāp fullu sýnū lath. ok sýpān witi þa fa
þurfang. ok sūm fāþm. m; xviii. manna eþa
at oklupapur. ok oklandapu. Qu siglir þan
hafwi wart blandit i. fapurs daghū. þa witi
þat þu man. hwat þz i fapurs daghū blandit
war allir ok aþ. war þz i. fapurs daghū dan
dāt. þa vinda ton fāsta a rāttan eghanda.
war þat goz aþ i. fapurs daghū blandit. þa
witi þat fāþmas witi sū þoz ar saght. a þuru
mang sýslun aru i boo saman. krankas boo þe
ra. allir bātrās. gangi a aldra þera lut a ma
þan þe atskipt hafwa sūma mǫllum. #11.

þat

Nu sý witi skýld arff ar þop fapir ok moþ
ok lewa sýslun aþti. sūwa mang þe aru
Dōð sýpān eet arff þem. þar kōmbz broþz
at arfwi broþz sūnū. aþ ar sýlir till. allir sýlir
aþtir sýlir sūma an ar broþz till. ar bapir aþtir
broþz ok sýlir. þa taki broþz broþz lut ok sýlir
sýlir lut. ok sūwa arfwi ar þat arff broþz ar
kumit sūm broþz. ok sūwa þan ar sýlir kōm sū

lysti. allir tili fainpta manz. a man nokot
 lyseu luuiv. ay ma fainpta man arf ta
 ka. Ok taki lysti. i. wu eghnu. aftar pp
 pat galdz i boolbynu n3 fasta wituu. peni
 sum skylasti aru. aru bool byar flera an br
 sz aru. pa taki lysti sm lot i. boolbynu. par
 skul siangr ald3 sum lyseuu aru flere an
 att. arfwi aldough kollr koll. sz an annar
 ar ald3 d3p3. aldre ok sangr ald3. sz an an
 nat at ald3 d3p3

Am

Du ar d3p3 fapuv ok mosp3 ok lifwa barn
 aftar. aru barn aftar bayi syndkulla ok
 sambulla. Qu d3p3 oet af sambulli. arfwi pa
 sambulli p3e lra. ok syndkulli fiarpung. *Senkulla*
 lywat pat ar lysti allir brop3. a lywat par
 aru flera allir ferra i. kullunum. pe fa ay
 meia an fiarpug. ok po i wu eghnum. af
 te pp pat galdz i. boolbynu. ok fult ar geey
 fullu. aru kollur twe. ar ok att d3t aftar
 annan. pa arfwi kollr koll. ok angru annar
 man allir kona **D**3r barn ok lifwa aftar *Am*

D3r Barn

fapz allr mofz. ok ar amnat pera dach. pa
arfwi halft fapz allr mofz. ok halft sam sic
kin. **D**oz enuga barn. pa arfwi tuua ly
ti fapz allr mofz. ok pwpung syndkulla
ar ay sam silemi till. allr syndkullu. pa arfwi
att fapz allr syndkullu mofz. ok gifwi antta
vy aff. **¶v** **D**elas wuz bap fapz fapz. ok mo
sz fapuz. taki halft hwar pera. **D**elas wuz
fapuz mofz ok mofz. par aru iampr aru. **D**e
las wuz fapz fapz ok mofz mofz. allr mofz
fapz. ok fapz mofz. pe aru alla iampr arfwa
d hwar sum delas wuz a fapz na ok a ma
pna. bapar iam naar bar. taki halft hwar
pera. aru ay bap iampr. pa taki pan arf
nast ar born. ok gifwi antte wt aff. **¶**
Doz man ok lifwi aftur fapuz ok mofz. hafwe
pan man gooz fangit m; afking. allr gifu
tu sime. doz han barn losz. arfwi pa
twa lyti fapz ok mofz pwpung **¶vi**

Dela man wim mofz arf. pa takir pan
arf suny mprum ar nast. ok byni

kunnar ok bygi sik til miz þu mamma
 eða ok gifwi antte wt aff. Qu delas swur
 fapz brosz ok mofz fapz. allr mofz mofz
 þa takir mofz mofz arf ok hmu ganga
 fra. Swa standz mofz mofz i arfwi su
 mofz fapz. ar pat ok fapuz fapuz. allr fa
 pz mofz war lagh sanu. Qu delas wifz
 fapz allr mofz. wifz brosz barn. allr spst
 barn. þa arfwi fapuz. allr mofz. ok
 hmu gangu fra. swa frampt sum antta
 lifwz aff bondans barnu. ok huskru
 nar. lifwar nokot af þem. þa gifwi þe
 halft wt sum for ar fact. an þer aru sam
 koma. aru þe syndzulla. þa taki þu þu. oc
 aru swa suma barn sum son. oc swa totte bar
 su totte alr tu faupta manz su aff þe fopas
 Qu warþz kona hartakm miz afþing bonda
 ans. hu skal þz lysa for haptu ok skaparū su
 kan at koma barn ok haptar. ok bara hapt
 vinn. þa aglz quinnar formann. þz wt letar.
 miz þu. mannu þem aistu i þe bygd aru

hvat þat barn agþi al f taka allr ok ay/warþi
man tũke a skipum wri. nafnar rãtan ar wun
gia. þær þan man. taki þan man arf ok wri sum
þopa karla wri þara. **FVII**

Du sighe um uflins arf. **S**az alt saman i
þaat man ok kono ok barn mþem. hwet an
gin hwar fhest þær allr lãnta lifwz lãnt lifwz. þær
gangr fapm till fapms. ok moþna till moþms
Sanaþ all i þa slaja saman bonda ok hulkru. ok
bary. ok aka all i wak ena. wet angin hwar lãnt
lifwz allr fhest þær þær gangi þær fapna till fap
ms. ok moþna till moþms. þz balli oflins arf. þri
de alt min bonda ok hulkru. wet angin hwar fhest
þær. gangi ok þær fapm till fapms ok moþm
til moþms. **G**angr þær a land þæmri ok drãþr
wet angin hwar lãnt lifwz. gangi þwa þat
arf sum þær arf. þwa ok an man i strup þær
wet angin hwar fhest þær wari lagh samu sũ
þær arf. **H**war sum þan drãþr þan arf. þan arf
þær. þan arf skulþ wri arf. ok þota þota mþ þũ
drãþũ mĩkũ ok þl. utat þat þær wri. wri till
þomit. þn man agþa þær wri. hwat þan till
FVIII arf drãþ allr ay. **D**u sighe um þæt þatu bary

Arf / v
R 114

sliar man barn i lóka' lapa. ok takar má þa kona till
 laghgrifta' huffru. þa taki þat barn at ok wif sinni á
 nat apulbona barn. an þo at kona allir mæð. hafwi
 þalli i mællum a alru giptu gangit. fæti má kona þu
 þi allir yelbruglypa' m; fastum ok simu skiaú. þe
 þan hafwi fætt till þyllu hafwat ok barn m; þat all
man þinn
þinn þinn
 hafwat. ok hafwi þan þana' swa fæti líu m; ar' fact
 þe wati þat barn apulbona barn e hwat bondan
 þfwor allir dýpni' ar. **A**flás barn i fastu. taki þat
 barn at ok wif. **D**elas þat ok ligha' þy kona
 laghlika' fæti wæra. þa þilla þun m; attu fastum
 fyura a manz wæghna' ok þruglun' a quinnu
 þalfþa. þe aglu swa swæra. at þe þa wip wa
 ru. þa þan þana laghlika' fæti. **Q**u taki o fæltz
 man o fæltz' kona. ok wighis wip hænna'. þat
 barn a fæltz wæra. **Q**u taki fæltz má ofalla
 konu m; lagh ok laus ræ. ok m; eghanda' wiba'
 aflla' þæn barn samæn. þat barn a fæltz wæra
 ok swa kona. ok att þat af hænna' fætt. **S**þa
 taki ofraiz man fæltz' kona. m; lagh ok laus
 ræ. gangr swgh or at sinni. þa þan þaru sama
 þe gangr barn a þættu alw. **Þ**u wætt' kona
 wætt' taku. ok wætt' i þy sinna' hawanna' m;
 barn. ok wætt' man laghlika' til wimn' mæð

602

þu manni þa taki þat barn arf ok orf a þwar þy
kã arf till falla. Nu warþ man bytugly lagþ
ok rymur af landi ok hufku hans uz hanu. afte
barn. man þe bytugly aru. þat barn a ay arf ta
ke. Nu kan þ barn afias mlãndis. ok fopas wt
lãndis. þat barn ma ay arf taka. Nu kan ma
þarn afte. mapeñ han bytughur ar wt lãndis
ok fopas ilãndis þ barn a arf taki ok orf. Nu
warþ ma bytugly ok rymar aff land. ok huf
ku hans sici qua afte hanu. kombz han ate. ok
afte barn uz hanu. for an han fup faar. ay
ma þat barn arf taka. þat uet rullhofp. Nu
kan bytughu manni falla arf till hender. þwar
arf þat hãlzt ar. war han skildz wup arf. ok
þe arf wim tu nãt aru. kan han fup fa. ok faldz
hanu lypã arf taka. ok anctar þy forra fiol þa
han bytughz war. **¶** Nu lighz wim lighus het
wãr slikt lighu ofratz mans. ok ofratz konu
fi fãtz mãs ok fiãlfa konu. Nu lãti us luggi
lik. af us oz aldri. halffãmte mã. boot at. lãti

þo be
aru u
tãrn
þa ra
ok for
filla
fian
allr n
afpã
ar h
arf l
wãr
arw
horz
lagh
Nu
kan
allu
gwo
allr
fiãl
fpa
dm

þo þággja þeir wármþ: a. á þátt till síu ár
 áru ute frá allu wapa. Nu legghis barna fof
 tár mof. ok þátt barn fofdarwás af wármvot
 þa rari bítscupr hwar falta skal þátt barn af
 ok fofa mof. bota. vii. mír wapa boot. **R**uká
 skilla barnu þámminga wapa. ok fald: þátt
 fíam ok áru þámminga áfti. ok lífw: áfti fap:
 allir mof. taki hallet hwar. ár ámmat þera
 áfti. hafu átt saman ok gifwi engu ut aff
 ár hwar áfti. fap: allir mof. þa gangi swa þz
 átt sum all ámmot átt. skilla barn ma ár
 wás lím all ámmot átt. ok ár ma þátt me. **et**
 ár wáttu nu ár fát. áttátt men barn u
 hordom. frá skinas spál. átt gupfwi
 lagh spál. þátt barn se skilt wup átt

xxiv

1602

Nu kan nokot þátt klandis i átt ár komit
 klandis þátt fofá enu þa klandis þátt fofá
 allu. hwar hald: þe stulu þátt haldá átt weth
 guwa. ok wárm árwinná þátt us lauz laghu
 átt wot guwim **Q**á: man áru gald átt þa
 galdá's gald af hans boó. ok átt wim
 span þátt átt ár. ár ár gooz mera till. átt gald.
 om átt. þa galdá's átt þv sama. wanz ár

þaland 1224
xx komit

xxv

gootz till fudra' gualde. þa ar want þainninga
taka sum angu till aru. ok ar fion warin sak
lofr. ok angn hafwa wald. angu ar fion at slaf
ta for an gald guldin aru. þe han galdit at
ta. woz ar gooz till fudra' galdit. þa fanna
af allu galdit slukt af mark sum af mark.
Qu brauoz man gald amman. ok ar þat hale
mark. allr minna. þar aa til talas a þem
þingum. ok a siar þe þingi. þa com comann
han nam at taka for þat gald ok halde þe
till. at han þat ar lofr. Qu dyl han galdit
þa þu minna ar an hale mark. þa dyh
þe þu minna ar an hale mark. þa dyh
þe þu minna ar an hale mark. þa dyh
Qu sighe han þe guldit wera. hafwi þar till
twaggia manna wotna. alt þat þu hale m
mera ar. lakt lagþingis þat sum allar
andra tate. Qu brauoz ma mera gald an hale
mfr. ok minna an siar mfr. wari sik m tu ma
manna eþa. sighe han þat guldit wera. wot
m tu twem manna þu þar wif waru. ok siar
fwoz þe þe þe. Qu brauoz han siar mfr allr

79
meta' an vi. mī. ok nūmā' an xl. mī. dyl hā
dyl m; atartān manna epā. siglyz han gul
dit warā. witi pāt m; sām wipz warū mā
nū. ok sālswz han sātā. Qu' kīā' wz han xl.
mī. allī' meca'. witi pāt guldit m; atartā mā
nū. allī' dyl m; pzem tylytū eke. standā pylīk
lagh forā' allum wānslu malum

Ut penitencie publice ab his quoz mētē
uniformiter imponat. **M**odus publicaz penitē
ciarz sōsequēs cōscript'. **P**rimū imponēs penā
ponat penitēti: q' tria sūt integūcia uerā pem
tēciā cōtricio cordis uidelz: cōfessio oris et sa
tisfactio opis. **V**enitē audiāt casum penitēcie
et casus cōstantis diligent' inquirat. **P**uta
de oppōsiōe infantis. **S**i penitēs legitime sint
cōiuncti: et utrū in infante diu apparuerūt
infirmittatis signa: et utrū infās mortuus
est cū penitibz in lecto ul' alio eoz uel in lo
co scōstō uel si infans in ignē corruerit ul' ag
pntibz penitibz uel absentibz et cuius erat
etatis et similia. **I**tem in adulterio **F**un

uolens adulterat^r est cū soluta ul' maritata: cū
affini. Seu uuluer sū. Itē si ex ductina deliberatōe
uel subito lapsu. Si ex ebrietate. Item si diu iacu
it in h^o cimine et similia. Itē in pūrio. Si ser
ter purauerit uel si alios ad purandū in
iuret et h^omodi. Itē in homicidio. Si id uolum
tario ul' inuit^o uel ex deliberatōe seu casuali
fieri. Si ex rancore uel subita ira. Si in ebri
etate uel ex ^{causa} qua et similia. Attēdende sūt at
non solū facti cōstantie s^c et cōditionis p^one
tēp^oris et loci et talia nō g^ouare uel mitigare pos
sūt factū. P^omodū reus humiliter p^ostrat^r cōfessi
onē faciat in uolgarī. reddendo se reū de pecca
tis suis: et imponēs peniām dicat sup^r xpm
p^oni. Misere mei de^o et t^o: Kyriet: p^o n^o et
ne nos et t^o. Non int^o in iudiciū et t^o. Quia
null^o et t^o. Conuictē d^one. Saluū fac suū et t^o
Mite ei auxiliū. Esto ei domine t^oris et t^o. D^one
ex orōnē meā. D^one nob^o. **Collecta.**
Pra q^o d^one hinc faculo tuo agnos p^ore
fruct^o p^ore ecce tue scē a. cur^o integritate de

Helsinges Lager.

Cod. Membran. Nibl. Ac. Ups.

Desse fordnas ägarer hafva varit:

Drygnolph Blanchovius gaf den 1601 till

Johannes Thomas Aureus som åter gaf den 1602

till Hans Nilsson som afventledes samma år
i Julii beströf den till Secretarien Pehr Nil-
son.

Sedan vet man ej ägarrens namn förr än
den kom i Biskopens Doct. hans Benzelstäm-
nas Bibliothek i Westerns. Då detta både talri-
ka och genom sina manuskriptier märk värdiga
Bibliothek i Upsala, efter tryckt Catalog, förså-
des år 1802, kom denna Codex i Pruckis Patronen
Magister Samuel Berglinds ägo, och blef sedan
år 1893 af honom gifven till Upsala Kongl. Acad.
Bibliothek.

H. Schröder

De på motsäende Permelad tecknade
namn torde hafva varit de äldsta Ågar-
nes

Tosten (Torsten?) i Gidesjö.

Ragvalder och Geruölda Håstma hans.

Öfverst läses:

Olaver Stark(?) III fra.

Sigbjörn i na (?) III fra.

Knade
" Agar

hans.

toppen i sidet
ragulda or gundda has

na
Tou Tam

2 2ous

2 Peter

sub p...
4-2
018

